

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Geografie
Studijní program: B1301 Geografie
Studijní obor: 1301R022/0 - 2 Aplikovaná geografie

**ANALÝZA SITUACE NA TRHU PRÁCE PO EKONOMICKÉ KRIZI NA
PŘÍKLADU NEJVĚTŠÍCH ZAMĚSTNAVATELŮ V LIBERECKÉM KRAJI**

ANALYSIS OF THE SITUATION ON THE LABOUR MARKET AFTER THE
ECONOMIC CRISIS ON THE EXAMPLE OF THE LARGEST EMPLOYERS IN THE
LIBEREC REGION

Bakalářská práce: 2012–FP–KGE-037

Autor:

Jana ORŠULÍKOVÁ

Podpis:

Adresa:

Malá 526

463 12, Liberec

Vedoucí práce:

RNDr. Pavlína Vodáková

Počet:

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
106	9	10	10	37	4

V Liberci dne: 11. 6. 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Analýza situace na trhu práce po ekonomické krizi na příkladu největších zaměstnavatelů v libereckém kraji

Jméno a příjmení autora: Jana ORŠULÍKOVÁ

Osobní číslo: P09000191

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom/a povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne:

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především vedoucí mé bakalářské práce slečně RNDr. Pavlíně Vodákové, která mě dobře nasměrovala a pomohla mi svým odborným vedením, zajímavými nápady a podnětnými připomínkami. Jsem jí vděčná za trpělivost a čas, který mi poskytovala během celé doby zpracování práce.

Dále bych chtěla poděkovat Ing. Marii Seifertové, z ÚP v Oddělení SeZam, za to, že mi umožnila čerpat a využívat podklady z databáze.

V neposlední řadě patří mé poděkování celé mé rodině za jejich podporu.

Anotace

Bakalářská práce je zaměřena na stav nezaměstnanosti v období před, během a po ekonomické krizi. Situace je patrná na příkladu největších zaměstnavatelů v Libereckém kraji. Práce se týká programovacího období 2000 – 2011. Podrobněji je popsáno období 2008-2010, kdy se celé České republiky dotkla ekonomická krize a následná hospodářská recese. Čtenář je seznámen s vývojem situace na trhu práce v jednotlivých okresech Libereckého kraje a zvláště pak s vývojem situace u významných podniků. V práci je obsažena i kapitola, v níž bylo uplatněno Case study. V závěru je zhodnocena stávající situace a popsány další možné prognózy.

Klíčová slova

Nezaměstnanost, největší zaměstnavatelé, hospodářská odvětví, trh práce, ekonomická krize

Annotation

The thesis is focused on the state of unemployment during the economic crisis around. The situation is shown on the example of the largest employers in the district. The work covers the programming period 2000 - 2011. Described in more detail the period 2008-2010, when the Czech Republic affected the economic crisis and subsequent economic recession. The reader is familiar with the development of the labor market situation in each district, and especially with developments of significant businesses. The work included a chapter in which they were applied case study. In conclusion, the situation is evaluated and described another possible forecast.

Keywords

Unemployment, the largest employers and economic sectors, labor market, economic crisis

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	METODIKA A HLAVNÍ ZDROJE DAT.....	8
3	HOSPODÁŘSKÁ CHARAKTERISTIKA LIBERECKÉHO KRAJE	11
3.1	VYMEZENÍ A POLOHA	11
3.2	VÝVOJ PRŮMYSLU	15
3.3	HOSPODÁŘSTVÍ	17
3.3.1	<i>Ekonomické subjekty dle převažující ekonomické činnosti.....</i>	<i>20</i>
3.3.2	<i>Ekonomické subjekty dle počtu zaměstnanců</i>	<i>23</i>
4	VÝVOJ SITUACE NA TRHU PRÁCE V LIBERECKÉM KRAJI V OBDOBÍ 2000 – 2011	28
4.1	DEFINICE POJMU NEZAMĚSTNANOST A MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI.....	28
4.1.1	<i>Metodika měření míry nezaměstnanosti.....</i>	<i>29</i>
4.1.2	<i>Hlavní faktory vývoje na trhu práce</i>	<i>33</i>
4.2	DEFINICE POJMU EKONOMICKÁ KRIZE	37
4.3	KOMPARACE SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE A LIBERECKÉM KRAJI.....	38
4.3.1	<i>Situace v České republice</i>	<i>38</i>
4.3.2	<i>Vliv ekonomické krize na Českou republiku</i>	<i>39</i>
4.3.3	<i>Situace v Libereckém kraji</i>	<i>41</i>
4.3.4	<i>Vliv ekonomické krize na Liberecký kraj</i>	<i>43</i>
5	ANALÝZA NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESECH V OBDOBÍ 2000 - 2011	46
5.1	OKRES ČESKÁ LÍPA	46
5.1.1	<i>Celková charakteristika okresu Česká Lípa.....</i>	<i>46</i>
5.1.2	<i>Vývoj nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa.....</i>	<i>47</i>
5.2	OKRES JABLONEC NAD NISOU.....	51
5.2.1	<i>Celková charakteristika okresu Jablonec nad Nisou.....</i>	<i>51</i>
5.2.2	<i>Vývoj nezaměstnanosti v okrese Jablonec nad Nisou.....</i>	<i>52</i>
5.3	OKRES LIBEREC.....	55
5.3.1	<i>Celková charakteristika okresu Liberec</i>	<i>55</i>
5.3.2	<i>Vývoj nezaměstnanosti v okrese Liberec</i>	<i>56</i>
5.4	OKRES SEMILY.....	60
5.4.1	<i>Celková charakteristika okresu Semily</i>	<i>60</i>

5.4.2	Vývoj nezaměstnanosti v okrese Semily	61
6	ANALÝZA DOPADŮ EKONOMICKÉ KRIZE NA TRH PRÁCE NA NEJVĚTŠÍ ZAMĚSTNAVATELE V LIBERECKÉM KRAJI	65
6.1	NEJVÝZNAMNĚJŠÍ EKONOMICKÉ SUBJEKTY V LIBERECKÉM KRAJI A CHARAKTERISTIKA ODVĚTVÍ DLE OKRESŮ	65
6.1.1	Nejvýznamnější podniky v okrese Česká Lípa	66
6.1.2	Nejvýznamnější podniky v okrese Jablonec nad Nisou	70
6.1.3	Nejvýznamnější podniky v okrese Liberec.....	73
6.1.4	Nejvýznamnější podniky v okrese Semily.....	76
6.2	PROJEVY DOPADŮ EKONOMICKÉ KRIZE U PODNIKŮ DLE OKRESŮ	77
6.2.1	Dopady ekonomické krize na okres Česká Lípa	78
6.2.2	Dopady ekonomické krize na okres Jablonec nad Nisou	79
6.2.3	Dopady ekonomické krize na okres Liberec.....	80
6.2.4	Dopady ekonomické krize na okres Semily.....	81
7	CASE STUDY	82
7.1	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	83
7.2	PROGNÓZY VÝVOJE.....	85
8	ZÁVĚR	88
9	SEZNAM ZDROJŮ	92
9.1	LITERÁRNÍ ZDROJE	92
9.2	PRAMENY.....	93
9.3	INTERNETOVÉ ZDROJE	94
10	SEZNAM PŘÍLOH	97

Seznam zkratek

ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EHP	Evropská hospodářská politika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje.
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropské unie
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	Mezinárodní organizace práce
MN	Míra nezaměstnanosti
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NACE	Klasifikace ekonomických činností
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětvová klasifikace ekonomických činností
OP LZZ	Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OPÚ	Obce s pověřeným obecním úřadem
ORP	Obce s rozšířenou působností
OSN	Organizace spojených národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SSZ	Správa sociálního zabezpečení
ÚP	Úřad práce
VPP	Veřejně prospěšná práce
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil

1 Úvod

Téma bylo zvoleno z toho důvodu, že je velice aktuální a autorku zajímá, jaké byly příčiny a následky ekonomické krize v jednotlivých okresech Libereckého kraje.

Cílem bakalářské práce je představení a analýza vývoje situace na trhu práce. Protože současná ekonomická krize je údajně jedním z největších přesunů globálního kapitálu v historii, tak každého, odborníky i laiky včetně autorky, zajímají příčiny, dále pak její počátek v roce 2008 a hlavně jaký vývoj ekonomiky můžeme očekávat v následujících letech.

Práce je členěna do osmi hlavních kapitol. V první kapitole je vymezen hlavní cíl práce a naznačen směr, kterým se autorka bude ubírat při psaní bakalářské práce. Druhá kapitola se zaměřuje na použitou metodologii a nejvýznamnější zdroje dat. Třetí kapitola popisuje hospodářskou situaci Libereckého kraje s charakteristikou základních ekonomických ukazatelů. Ve čtvrté kapitole je popsán vývoj na trhu práce v letech 2000 - 2010. Je zde uvedena definice pojmů, metody měření míry nezaměstnanosti a základní faktory vývoje na trhu práce s komparací mezi Českou republikou a Libereckým krajem. Příčiny ekonomické krize a její vliv na jednotlivé nejvýznamnější firmy v Libereckém kraji jsou blíže popsány v páté kapitole.

Bakalářská práce se věnuje dopadům finanční krize na Liberecký kraj a především na jeho největší zaměstnavatele, čemuž se věnuje šestá kapitola. Čtenář je seznámen s vývojem situace na trhu práce v jednotlivých okresech Libereckého kraje a zvláště pak s vývojem situace u významných podniků. Výsledky se promítají do vývoje makroekonomických ukazatelů, jako je růst HDP, zaměstnanosti a inflace. Důležité však je i to, že se mění výchozí bod pro veškeré prognózy vývoje ekonomiky České republiky.

V závěru práce v sedmé a osmé kapitole je výsledek case study, kdy byl prováděn monitoring největších firem a zhodnocení výsledků s možnými prognózami dalšího vývoje.

2 Metodika a hlavní zdroje dat

„Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu“ (Hendl, 2008, str. 32). „Řešení metodologických otázek je ovlivněno filozofickými pohledy. Jaký výzkum provedeme, závisí na našich názorech na povahu sociálního světa (ontologie), na to, co o něm můžeme vědět, na našich názorech na povahu znalostí a jak k nim můžeme dospět (epistemologie), na hodnotových a etických hlediscích.“ (Hendl 2008, str. 33)

Filosofie se vyskytuje ve všech vědních disciplínách. Filosofickými otázkami se zabývají ve své monografii Blažek s Uhlířem (2002). V průběhu celé práce jsou využity, analyzovány a aplikovány tyto teorie.

„To, jak budeme při výzkumu postupovat, záleží pouze na nás a na tom, jaké metody si k práci zvolíme. Také závisí na základních cílech výzkumu, na externích vlivech na výzkum (dotace, zadavatelé výzkumu) i na našem bezprostředním okolí“ (Hendl, 2008).

K tomu, abychom mohli vést jakýkoli výzkum, je nutné brát v úvahu porozumění dané problematice, a proto je nutné důkladně znát stav a situaci v dané oblasti, dále pak se musíme snažit hledat metody, jak dosáhnout něčeho nového, a chuť do vytváření inovací.

V první řadě je nutné si uvědomit, jak budeme pracovat. Stanovit si předběžné cíle a k nim se snažit upnout a tímto směrem postupovat. Nejdůležitější by měla být systematickosti, která je pro práci stěžejním bodem. Abychom mohli pracovat systematicky, je potřeba začít v prvních krocích analyzovat nejrozumnější zdroje vhodné pro práci. Poté co si seženeme vše, co je nezbytné, začneme využívat syntézy, která nám pomůže dát dohromady určitý ucelený pohled na problematiku, a díky ní můžeme dojít ke kýmým závěrům. Toto je schéma,

kterým bychom se dle Hendla (2008) měli řídit při jakémkoli metodologickém výzkumu. Tento přístup analýzy a syntézy je v bakalářské práci značně využíván. Existuje však ještě jedna možnost, kterou je induktivní a deduktivní přístup.

Dále se dle Hendla (2008) můžeme setkat s možností využití dedukce a indukce.

Jde o to, zda jsou k dispozici data od počátku, z kterých jsme schopni podat určitá tvrzení a následně tak můžeme odvodit teorii. V tomto případě se jedná o induktivní přístup.

Deduktivní přístup v metodologii znamená, že již předem máme nastudovanou teorii, která je všeobecně známá, a na základě této teorie jsme schopni dobírat se k určitým tvrzením, která následně porovnáme s nasbíranými daty.

V této práci byl zvolen základní výzkum, který se zabývá vytvářením základních poznatků o dané zkoumané problematice. Základními informacemi k situaci na trhu práce – hospodářská charakteristika ze všech pohledů: P. CLAVAL (1998), M. KOTÝNKOVÁ (2006), P. KUCHAR (2007), V. LAUKO (2009), P. MAREŠ (2003), J. ŠVEJNAR (2010). Základní publikace, které se věnují geografické charakteristice, jsou: J. FANTA (1969), B. SÝKORA (1983) a J. FLOUSEK, J. ŠTURSA, A. RAJ, J. POTOCKÝ (2006).

Dále byl v práci použit aplikovaný výzkum, který si klade za stěžejní zkoumání praktických problémů a jejich aplikací. Tento výzkum odpovídá na otázky, které mají bezprostřední význam pro praxi. Tento výzkum by odpovídal využití teorie v rámci aplikace do praxe prostřednictvím Teorie regionálního rozvoje (BLAŽEK, UHLÍŘ 2002).

V poslední části bylo použito získávání informací pomocí tzv. case study čili případová studie. Ta je jedním z přístupů kvalitativního výzkumu. Pedagogický slovník uvádí definici: „Výzkumná metoda v empirickém pedagogickém výzkumu, při níž je zkoumání podroben jednotlivý případ (např. žák, malá skupina žáků, jednotlivá třída, škola apod.), detailně popsán a vysvětlován, takže se dochází k takovému typu objasnění, jehož při zkoumání týchž objektů v hromadném souboru

nelze dosáhnout. Výhodou metody je možnost hlubokého poznání podstaty případu, nevýhodou omezenost zobecnitelnosti výsledků.“ Je to metoda, která umožňuje zachycení složitosti, detailů, vztahů a procesů probíhajících v daném mikroprostředí. Předpokládá, že podrobný výzkum jednoho případu přispěje k lepšímu porozumění a pochopení jiných, obdobných případů. Na rozdíl od statistického šetření, které shromažďuje relativně omezené množství dat od mnoha jedinců nebo případů, se snaží o zajištění velkého množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců.

Jde o dotazník, který se skládá z pečlivě formulovaných otázek, na něž chceme, aby dotazovaní odpověděli. *„Tento typ dotazníku se používá, když je nutné minimalizovat variaci otázek kladených dotazovanému. Redukuje se tak pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých dotaznících budou výrazně strukturně lišit.“* Data z takového dotazníku se snadněji analyzují, protože jednotlivá témata se lehce lokalizují.

Při tvorbě bakalářské práce byla využita data z několika zdrojů, a to především ze Správy služeb zaměstnanosti, úřadů práce, a Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, které spadají pod Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Kromě těchto zdrojů bylo čerpáno ze statistických ročenek a publikací Českého statistického úřadu, denního tisku a informací zveřejněných online formou.

Správa služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (SSZ MPSV ČR) pravidelně zveřejňuje od roku 1990 (od roku 1997 též on-line formou) na integrovaném portálu MPSV v sekci Statistiky data o trhu práce. Měsíční i čtvrtletní statistiky poskytují data do úrovně okresů.

Z měsíčních statistik lze čerpat následující informace:

- velikost pracovní síly,
- volná pracovní místa (pohyb, specifikace),
- uchazeči o zaměstnání (počet, změny, struktura),
- míra nezaměstnanosti.

3 Hospodářská charakteristika Libereckého kraje

Obecná geografická charakteristika zájmového území není stěžejním tématem práce, a proto byla popsána pouze okrajově. Pro práci důležité hospodářské charakteristiky jsou detailněji rozebrány v této kapitole.

Liberecký kraj se řadí k jedné z mála regionů, které věnují velkou pozornost jeho rozvoji. Zpracovává krajské strategické plány a koncepce na základě celostátních rozvojových dokumentů. Ty se zaměřují na jednotlivé oblasti společenského rozvoje. V těchto dokumentech je možné nalézt i podrobné analýzy hospodářského vývoje a další možné prognózy vývoje. Do bakalářské práce byly vybrány nejdůležitější z nich a to dokumenty Libereckého kraje a Českého statistického úřadu.

3.1 Vymezení a poloha

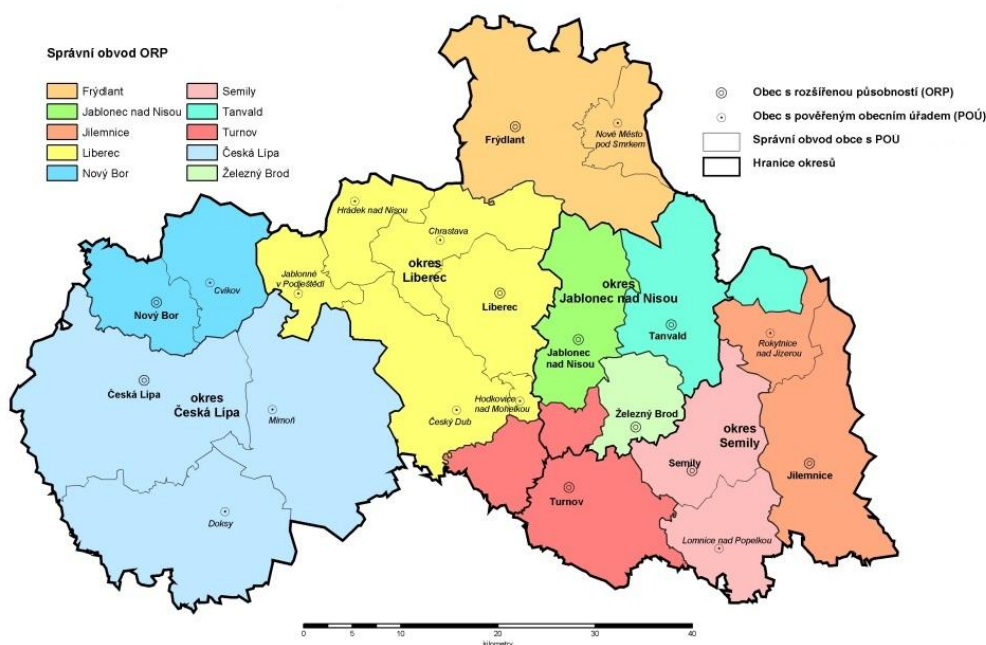
Reformou státní správy k 1. 1. 2000 byla Česká republika rozdělena z původních 8 krajů na současných 14 krajů (NUTS3). Na základě zákona č. 129/2000 Sb. o krajích tak vznikl samostatný Liberecký kraj. Současný Liberecký kraj navazuje na poválečné správní uspořádání republiky, které existovalo v období od 1. 1. 1949 do 30. 6. 1960. Nachází se v severní části České republiky. Jeho severní okraj tvoří státní hranici se Spolkovou republikou Německo v délce 20 km, na kterou navazuje v místě tzv. Trojzemí 130 km dlouhá hranice s Polskem. Do území Libereckého kraje spadá severní okraj České kotliny, Jizerské hory, západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím a východní část Lužických hor.

Na jihu kraj sousedí se Středočeským krajem, na východě s Královéhradeckým a na západě s krajem Ústeckým.

Liberecký kraj tvoří pouze 4,0 % území celé České republiky. Rozkládá se na ploše 3 163 km² a je tak nejmenším v republice.

Kraj je tvořen okresy: Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Dne 1. 1. 2003 byl Liberecký kraj rozdělen na 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP; obce III. stupně) a v rámci nich byl dále rozdělen na 21 územních obvodů obcí s pověřeným úřadem (OPÚ, obce II. stupně). Vyskytuje se zde celkem 216 obcí, ve kterých podle posledního sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 žije 439 262 obyvatel. Hustota osídlení je 135 obyvatel/km², což je v poměru k hustotě obyvatelstva v ČR lehce nadprůměrné. Nej hustěji je osídlená aglomerace Liberec - Jablonec nad Nisou. Naopak nejmenší hustota obyvatelstva je v bývalém vojenském újezdu Ralsko a v zalesněných oblastech Jizerských hor.

Obrázek 1: Správní uspořádání Libereckého kraje v roce 2010

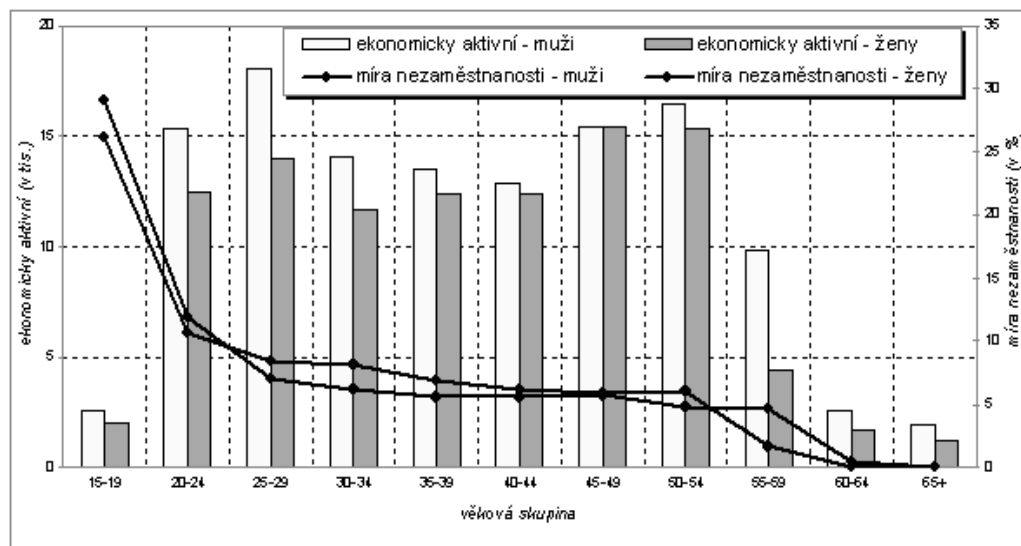
Zdroj 1: ČSÚ, 2010

Tabulka 1: Základní demografické údaje Libereckého kraje k 31. 12. 2010

Ukazatel	Liberecký kraj
Počet obyvatel celkem	439 942
0 - 14 let	66 347
15 - 64 let	309 203
65 a více let	64 392
Muži	215 468
Ženy	224 474
Průměrný věk	40,3
Index stáří	97,1
Počet živě narozených	5 120
Počet zemřelých	4 251
Počet přistěhovalých	4 396
Počet vystěhovalých	4 350
Přirozený přírůstek	869
Přírůstek stěhování	46
Celkový přírůstek	915
Nezaměstnanost (v %)	9,90
Počet vydaných stavebních povolení	4 130
Počet nových bytů	1 796

Zdroj 2: ČSÚ Liberec, 2010

Obrázek 2: Počet ekonomicky aktivních a míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji podle pohlaví a věkových skupin k roku 2010

Zdroj 3: ČSÚ, 2010

3.2 Vývoj průmyslu¹

V letech 2000 – 2002 stoupl počet podnikatelských subjektů s převažující průmyslovou činností ze 117 na 133². V následujících letech jejich počet i nadále rostl až do současnosti, kdy je na trhu podnikatelských subjektů. Nejvíce je zastoupen strojírenský, kovodělný a dopravní průmysl. Následuje průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot, textilní průmysl, gumárenský a plastikářský průmysl.

V počátečním období vzrostly tržby z průmyslové činnosti o 21,4 % (z 60 144 mil. Kč na 76 541 mil. Kč). Průměrný počet zaměstnanců v průmyslu v této době stoupl zhruba o 5,3 % (z 50 039 na 52 835).

Statistická data ukazují, že tradiční odvětví Libereckého kraje – **textilní a oděvní průmysl** – prochází restrukturalizací, přičemž vykazuje sestupné tendence. Ty se projevují poklesem počtu podnikatelských subjektů, ale především poklesem tržeb (o 10,3 %) a poklesem počtu zaměstnanců (o 22,5 %).

K restrukturalizaci dochází i v **průmyslu skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot**. Měl kolísavé tendence. V letech 2000 a 2001 bylo v Libereckém kraji 11 podnikatelských subjektů, přičemž tržby v těchto letech poklesly zhruba o 53,9 % a počet zaměstnanců poklesl o 43,6 %. Opětovný vzestup začal v roce 2002, kdy se počet podnikatelských subjektů zvýšil na 16. Tržby vzrostly o 196 % a počet zaměstnanců vrostl o 130 %.

Růstové tendence zpočátku období vykázal **gumárenský a plastikářský průmysl, kovodělný a strojírenský průmysl**. V oblasti gumárenského a plastikářského průmyslu vzrostl počet podnikatelských subjektů z 5 na 11, tržby

¹ Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020

² Průmyslové podnikatelské subjekty mají 100 a více zaměstnanců.

se zvýšily o 254,9 % a počet zaměstnanců stoupl o 126,8%. V oblasti kovodělného a strojírenského průmyslu vzrostl počet podnikatelských subjektů ze 49 na 62, tržby se zvýšily o 32 %, počet zaměstnanců stoupl o 13 %.

Oblast **stavebnictví** vykazovala v rozmezí let 2000 – 2002 růstové hodnoty. Průměrný počet podniků stoupl z 65 na 74. Stavební práce podle dodavatelských smluv stouply o 29 %. Průměrný evidenční počet zaměstnanců stoupl o 8,9 %.

Nově vzniklé podnikatelské subjekty (malé a střední podnikání v oblasti výroby pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby) měly rozhodující vliv na omezování nezaměstnanosti. Tvoří skoro 75 % podnikatelských subjektů v Libereckém kraji. Celkový podíl zaměstnanosti u podniků se sto a více zaměstnanci se nadále snižuje.

V oblasti hospodářství je patrná proměňující se strukturu. Terciérní sféra je posilována na úkor průmyslu a především zemědělství. V posledních letech počet ekonomických subjektů působících v oblasti služeb roste. Na druhé straně i v této sféře hospodářství ubývá počet pracovních míst.

3.3 Hospodářství³

Liberecký kraj byl jedním z významných průmyslových center celé republiky v období před 2. světovou válkou. To platilo pro oblast Tanvald - Jablonec nad Nisou - Liberec - Hrádek nad Nisou. Nejvýznamnějším výrobním odvětvím zde byl textilní průmysl. Po válce začal textilní průmysl ztrácet své dominantní postavení a do popředí se dostala odvětví těžkého průmyslu, hlavně strojírenství a těžba uranových rud. Vedoucí postavení měla i tradice sklářství (Železnobrodsko, Novoborsko) a výroba bižuterie (Jablonecko). V současné době dominují v Libereckém kraji převážně průmyslová odvětví (strojírenství, sklářství a textilní výroba), ale i ty procházejí změnou. Nejvýznamnější složkou je stále průmysl skla a bižuterie. Tato odvětví však prošla během uplynulých dvaceti let restrukturalizací a útlumem. Po roce 1989 nastal značný rozvoj malého a středního podnikání zaměřený zejména na výrobu pro automobilový průmysl, stavebnictví a služby. Dále na výrobu a zpracování plastů, strojírenství a odvětví zpracovatelského průmyslu, především s vazbou na výrobu automobilů. Ve 2. polovině 90. let se začal projevovat příliv zahraničních firem. Dříve dominantní postavení textilního průmyslu bylo nahrazeno odvětvím obchodu a dopravy. Nově si stále významnější místo budují nové obory např.: vývoj a výroba nanovláken.

Z libereckých průmyslových podniků vynikají strojírenské, které jsou specializované na výrobu přístrojů, řídicích systémů, textilních strojů a automobilových dílů. Dále pak ty, které se zabývají textilní výrobou vlněných látek, bytových textilií a koberců.

Jablonec nad Nisou proslavila automobilka LIAZ, která se přeorientovala na výrobu autobrzd.

³ Mapy životního prostředí Libereckého kraje, 2010

V České Lípě se dříve vyráběly železniční vagony, dílenské a elektrické nářadí.

Tradiční sklářskou výrobou jsou známy Nový Bor, Železný Brod, Kamenický Šenov a Harrachov.

Na výrobu zdravotnického a spotřebního zboží z přírodního latexu se specializuje Hrádek nad Nisou.

Zemědělství má pouze doplňkový charakter. Je to dáno nepříliš ideálními klimatickými a geomorfologickými poměry kraje. Mezi hlavní plodiny patří obiloviny a píce, které navazují na chov skotu.

Liberecký kraj má velmi příznivé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Bohatá kulturně historická tradice je viditelná ve velkém množství stavebních a historických památek. Můžeme zde nalézt řadu muzeí a galerií např. sklářská muzea v Novém Boru, Kamenickém Šenově a Železném Brodu. V kraji jsou dvě lázeňská střediska (Lázně Libverda, Lázně Kunratic), které se podílejí na cestovním ruchu.

Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2009 vykazoval 69,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky a 55,8 % hrubého domácího produktu na obyvatele Evropské unie jako celku vyjádřeného v paritě kupní síly. Liberecký kraj se podílel 2,9 % na celkovém HDP České republiky. V průběhu let 2000-2010 docházelo ke snižování úrovně HDP na jednoho obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem. Oživení v hospodářské činnosti nastává od roku 2011 do současnosti. Vliv na rozvoj hospodářství měla realizace projektů, které byly zaměřeny na výstavbu technologických a výzkumných center. Tato centra napomohla rozvoji ekonomiky, protože byla založena na nových znalostech a tvorbě produkce vytvářející vysokou přidanou hodnotu.

Liberecký kraj je po Karlovarském kraji z hlediska počtu obyvatel druhým nejmenším v republice. Od roku 2005 lze sledovat nárůst obyvatel, který je však výrazněji tvořen přírůstkem migrací než přirozeným přírůstkem. Obyvatelstvo má oproti republikovému průměru nepatrně mladší věkovou strukturu, avšak věková

skladba není rozložena na území rovnoměrně. Míra registrované nezaměstnanosti vypočtená z podkladů MPSV ČR k 31. 12. 2009 činila 11,24 % a byla tak o 2,00% vyšší než v úhrnu republiky. V pořadí krajů dle míry nezaměstnanosti se náš kraj zařadil na 11. místo.

Vzhledem k tématu práce, která je zaměřená na nezaměstnanost v Libereckém kraji, se autorka bude více zabývat sekundárním sektorem než terciárním, protože zaměstnanci s nižším vzděláním jsou v početnější a rizikovější skupině. Tato skupina více ovlivňuje faktory hospodářského rozvoje a množství kapitálu v kraji.

3.3.1 Ekonomické subjekty dle převažující ekonomické činnosti⁴

Rozdělíme-li ekonomické subjekty Libereckého kraje podle převažující ekonomické činnosti a podle okresů, objeví se nerovnoměrné zastoupení jednotlivých hospodářských oblastí v rámci celého kraje. Liberecký okres podle sídla eviduje celkem 42,1% všech registrovaných ekonomických subjektů. Žije v něm však pouze 37,1 % obyvatel kraje. Na druhou stranu pak v okrese Semily je oproti tomu evidováno 16,8 % ekonomických subjektů registrovaných v kraji na 17,4% obyvatel kraje. V okrese Jablonec nad Nisou je poměr registrovaných subjektů na poměr obyvatel v podstatě v úplné rovnováze (20,5 % registrovaných ekonomických subjektů na 20,6 % obyvatel kraje). V okrese Česká Lípa je na 24,9 % obyvatel kraje registrováno pouze 20,7 % subjektů.

Nejvíce subjektů uvádějících jako hlavní předmět činnosti nalezneme v okresech Liberec a Semily. Toto je dáno přeci jen o něco příznivější geografickou polohou, která zahrnuje i nižší partie kraje. Je zde soustředěno 28,1 % (Semily) a 36,2 % (Liberec) všech registrovaných subjektů podnikajících v zemědělství. Nejméně podnikatelů v zemědělství najdeme v okrese Jablonec nad Nisou, což je dáno jeho nepříznivou geografickou polohou.

Nejvýraznější převaha okresu Liberec je v počtu registrovaných stavebních firem, kde je soustředěna téměř celá polovina všech subjektů (49 %) na úkor okresů Česká Lípa a Semily. Projevuje se zde vliv sídla kraje, vyšších průměrných mezd i v průměru dlouhodobě nižší nezaměstnanost na Liberecku. Dalším faktorem je také rozvoj průmyslových zón s trvajícím poptávkou po stavebních pracích. Relativně nejméně (s přihlédnutím k počtu obyvatel) jsou subjekty podnikající ve stavebnictví zastoupeny v okrese Česká Lípa.

Podobně výrazné je zastoupení Libereckého okresu v dalších oborech, jako je doprava, skladování a spoje (46,7 %), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu

⁴ Český statistický úřad v Liberci

(48,1 %) oblast zdravotnictví (43,1 %). Nadprůměrně jsou v okrese Liberec zastoupeny také subjekty poskytující vzdělávací činnost (43,9 %).

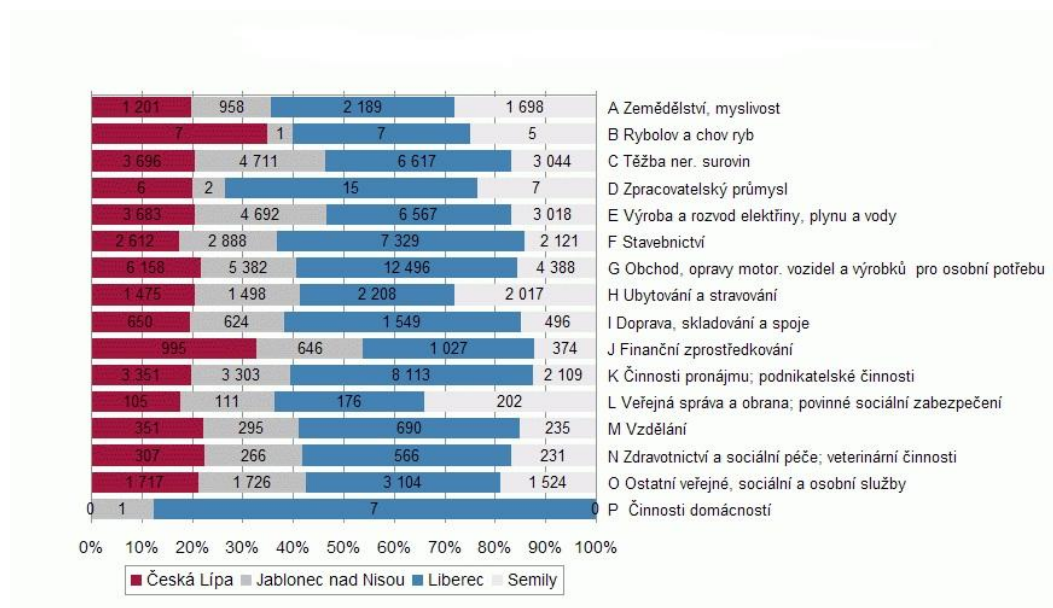
Atraktivní poloha semilského okresu (Český ráj, západní část Krkonoš a část Jizerských hor) velmi příznivě naplňuje podmínku pro vysoký podíl subjektů poskytujících stravovací a ubytovací služby. V této oblasti působí v okrese Semily téměř stejný počet subjektů jako v okrese Liberec (2 017 subjektů v Semilech oproti 2 208 subjektů v Liberci). Na zbývající dva okresy pak připadá po přibližně jednom a půl tisíci subjektů podnikajících v oblasti stravovacích a ubytovacích služeb.

Velmi výraznou skupinu v okrese Česká Lípa tvoří kategorie subjektů v oblasti finančního zprostředkování, kde se počet subjektů téměř rovná počtu registrovaných v okrese Liberec (počet 995 subjektů je menší pouze o 32 subjekty registrované v libereckém okrese).

Nejčastějším výskytem činností v kraji jsou činnosti v oblasti obchodu, oprav motorových vozidel a výrobků pro osobní spotřebu (celkem registrováno 28 424 subjekty), následuje zpracovatelský průmysl (17 960 subjektů), činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu (16 876 subjektů) a stavebnictví (14 950 subjektů).

V okrese Liberec sedm ekonomických subjektů uvádí jako hlavní činnost "činnosti domácností". Jeden takový subjekt potom nalezneme ještě v okrese Jablonec nad Nisou. V podrobnějším pohledu pak zjistíme, že těchto osm domácností zaměstnává další osoby, které vykonávají činnost domácího personálu.

Obrázek 3: Ekonomické subjekty v Libereckém kraji podle převažující ekonomické činnosti k roku 2010

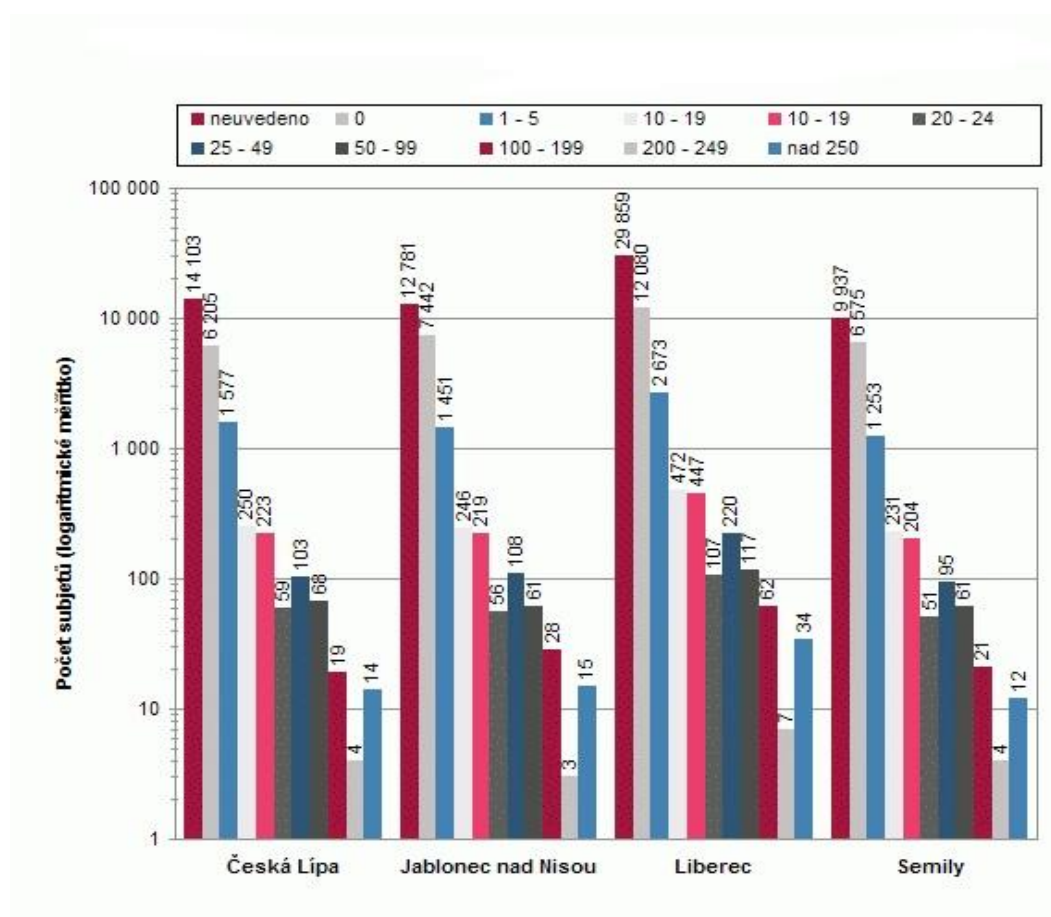

Zdroj 4: ČSÚ, 2010

3.3.2 Ekonomické subjekty dle počtu zaměstnanců⁵

Dalším možným pohledem na organizační strukturu kraje (přijatelnějším termínem by mohlo asi být „struktura ekonomických subjektů kraje“) je jejich třídění podle počtu zaměstnanců. Vzhledem k velmi rapidnímu úbytku počtu subjektů v jednotlivých třídících kategoriích dle počtu zaměstnanců je pro demonstraci zvoleno logaritmické měřítko na ose „počet subjektů“.

Obrázek 4: Rozdělení ekonomických subjektů v Libereckém kraji podle kategorie počtu zaměstnaných osob a okresů v roce 2010

Zdroj 5: ČSÚ, 2010

⁵ Český statistický úřad v Liberci

Naprosto drtivá většina ekonomických subjektů v kraji buď počet zaměstnáváných osob neuvedla, nebo uvedla, že nikoho nezaměstnává. Tato skutečnost je dána způsobem statistického zjišťování u OSVČ.

Ze všech v kraji registrovaných subjektů 96,7 % (celkem 105 936 ze 109 557) buď počet zaměstnanců neuvedlo, nebo uvedlo jejich počet nižší nebo roven pěti (včetně "bez zaměstnanců"). Zaměstnavatelů s více než 25 zaměstnanci je v kraji 1 056, což činí přibližně jedno procento všech ekonomických subjektů.

Celkem 75 zaměstnavatelů uvedlo, že zaměstnává více než 250 zaměstnanců. Nejvíce těchto podniků (téměř polovina všech) je registrováno v libereckém okrese. V ostatních okresech kraje je registrován jejich přibližně stejný počet, a to 14 v českolipském, 15 v jabloneckém a 12 v semilském okrese.

3.3.2.1 Právní forma a počet zaměstnanců⁶

Podíváme-li se na organizační strukturu z hlediska počtu zaměstnanců (v rámci vymezených kategorií) a vybraných právních forem, uvidíme zcela jasnou klesající tendenci v počtu subjektů s rostoucím počtem zaměstnanců. Celkem 87,3 % subjektů buď pracuje bez zaměstnanců, nebo jejich počet neuvedla. Vzhledem ke způsobu zjišťování těchto dat lze důvodně předpokládat, že největší podíl kategorie „neuvedeno“ bude u soukromých podnikatelů podnikajících podle živnostenského zákona. Do pěti zaměstnanců zaměstnává v kraji 9,2 % subjektů, jen 2,3 % podnikatelů a firem zaměstnává 6-19 zaměstnanců. Více než 250 zaměstnanců zaměstnává pouhých 76 podnikatelů a společností. Do kategorie mikro (10 zaměstnanců), do kategorie malých (25 zaměstnanců) a do středních (250 zaměstnanců) podniků spadalo na konci roku 2004 téměř 99,93 % subjektů.

⁶ Český statistický úřad v Liberci

Z osob podnikajících na základě živnostenského zákona (celkem 82 020) celých 94,8 % (tj. 77 773) pracuje bez zaměstnanců. Mnozí z těchto podnikajících mají podnikání jako „přivýdělek“ k svému hlavnímu zaměstnání. Do pěti zaměstnanců pak nachází práci u 3 483 podnikajících (tj. u 4,2 % podnikajících soukromých podnikatelů). Nad 100 osob zaměstnávalo v kraji pouhých 8 soukromých podnikatelů, z toho jeden zaměstnával více než 250 zaměstnanců. Stejný obrázek nalezneme v případě osob podnikajících v zemědělství.

Poněkud jiná tendence je v případě obchodních společností. Zde je bez zaměstnanců (nebo s neuvedeným počtem zaměstnanců) okolo poloviny všech jednotek (53,1 %). Může jít o „spící firmy“ nebo o samostatně podnikající, kteří z nejrůznějších důvodů zvolili tuto právní formu pro své podnikání. S rostoucí kategorií počtu zaměstnanců pak klesá počet obchodních společností odpovídající dané kategorii počtu zaměstnanců, a to vždy přibližně na polovinu. Nad 100, ale do 249 zaměstnanců zaměstnávalo 101 obchodních společností. Nad 250 zaměstnanců pak 57 společností. Z velkých zaměstnavatelů v kraji (nad 250 zaměstnanců) tak tvoří naprostou většinu právě obchodní společnosti.

Výraznou výjimku tvoří příspěvkové organizace. Ty vzhledem k charakteru svojí činnosti – školství, zdravotnictví, státní agentury, sociální služby apod. - a specifické právní formě mají nejpočetnější kategorii počtu zaměstnanců mezi 6 až 19 zaměstnanci a také přibližně stejně zastoupenou kategorii 20 až 99 zaměstnanců (232 a 238 organizací). Devět z nich však náleží mezi velké krajské zaměstnavatele (v kategorii nad 250 zaměstnanců).

3.3.2.2 *Převažující ekonomická činnost a počet zaměstnanců*⁷

Nejvíce zaměstnaných osob v kraji je v oblasti obchodu (včetně oprav, ubytování a stravování). Této činnosti se jako hlavní věnuje celkem 35 490 ekonomických subjektů (téměř 30% všech registrovaných subjektů).

Druhou nejpočetnější skupinou ekonomických subjektů je pak průmysl, který spolu s energetikou ve 130 případech zaměstnává více než 100 zaměstnanců. Firem zaměstnávajících více než 250 zaměstnanců je v oblasti průmyslu a energetiky 50 (dvě třetiny všech v Libereckém kraji).

Přechod zdravotnictví do privátní sféry dokumentuje vysoký podíl poskytovatelů zdravotní péče bez zaměstnanců (včetně „neuvedeno“) a s 1-5 zaměstnanci. V tomto sektoru je v kraji evidováno celkem 91,3 % subjektů z celkem 1 340 poskytovatelů zdravotní, sociální a veterinární péče. Shodně po 51 subjektech zaměstnává buď 6-10 nebo 20-99 zaměstnanců. V kraji existuje devět poskytovatelů těchto služeb s více než jedním stem zaměstnanců, z toho jeden dokonce nad 250.

Velký počet individuálních subjektů (69,6%) vykazuje sektor vzdělávání. Jedná se pravděpodobně o samostatné lektory, trenéry a podobně, kteří působí samostatně, případně spolupracují s různými vzdělávacími institucemi. Celkem 394 subjektů (25,7 %) věnujících se vzdělávací a výchovné činnosti zaměstnává mezi 6 až 99 zaměstnanci. Nad sto zaměstnanců ve vzdělávání vykazuje celkem osm subjektů. Podobně jako ve zdravotnictví jeden z nich vykazuje více než 250 zaměstnanců.

⁷ Český statistický úřad v Liberci

Tabulka 2: Ekonomické subjekty v Libereckém kraji podle kategorie počtu zaměstnanců, vybraných právních forem a převažující činnosti OKEČ k 31. 12. 2004

	Celkem	0 ¹⁾	1 - 5	6 - 19	20 - 99	100 - 249	250 a více
Počet registrovaných jednotek celkem	108 207	94 413	9 947	2 515	1 119	37	76
Vybrané právní formy							
soukromí podnikatelé podnikající dle živnostenského zákona	82 020	77 773	3 483	639	117		1
samostatně hospodařící rolníci a zemědělští podnikatelé	4 235	4 054	141	36	4		
obchodní společnosti	8 656	4 595	2 139	1 160	604	1	57
družstva	372	282	39	16	27		1
příspěvkové organizace	525	5	30	232	238	1	9
zahraniční osoby	2 529	2 487	31	4	7		
sdužení (svazy, spolky, aj.)	2 159	2 037	98	20	4		
organizační jednotky sdužení	1 445	1 412	30	3	-		
zájmová sdužení právnických osob	40	32	7	-	1		
Převažující činnost OKEČ (vybrané činnosti)							
zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství	5 949	5 652	186	70	36		
průmysl celkem a energetika	17 932	15 936	1 033	483	350	0	50
stavebnictví	14 668	13 877	451	257	76		1
obchod (vč. oprav), ubytování a stravování	35 490	31 938	2 728	655	160		1
doprava, skladování a spoje	3 321	2 827	352	102	34		5
finanční zprostředkování	2 951	2 856	83	11	1		-
činnost v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	16 539	15 226	992	242	64	2	3
vzdělávání	1 532	1 066	64	207	187		1
zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	1 340	524	699	51	51		7
1) vč. bez udání počtu							

Zdroj 6: Statistická ročenka Libereckého kraje 2010; Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec

4 Vývoj situace na trhu práce v Libereckém kraji v období 2000 – 2011

4.1 Definice pojmu nezaměstnanost a míra nezaměstnanosti

„Nezaměstnanost lze definovat jako takový stav ekonomiky, v němž osoby v produktivním věku schopné práce a přející si pracovat nemohou najít práci.“⁸

Nezaměstnanost patří k nejsledovanějším ekonomickým ukazatelům. Jde o klíčový pojem v makroekonomii, který umožňuje popsat stav a vývoj na trhu práce. Pro snazší definici pojmu nezaměstnanost můžeme obyvatelstvo od určité věkové hranice (např. 15 let) rozdělit do dvou skupin: na lidi ekonomicky aktivní (pracující) a na ekonomicky neaktivní (nepracující - děti, studenti, penzisté, invalidé aj). Skupinu ekonomicky aktivních lidí můžeme dále rozdělit na zaměstnané a nezaměstnané. Zaměstnaný je ten, který má placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Patří sem i osoby, které jsou dočasně v práci nepřítomní, ale mají formální vazbu k zaměstnání (např. jsou ve stavu nemocných či na mateřské dovolené). Nezaměstnaný je ten, který splňuje tři základní podmínky. Za prvé nemá placené zaměstnání. Za druhé si práci aktivně hledá a za třetí je schopen do ní nastoupit během určité doby.

Pro zjištění nezaměstnanosti lze použít základní ukazatel a tím je míra nezaměstnanosti. Míru nezaměstnanosti můžeme dále rozdělit podle typu zdrojových dat. První možností je obecná míra nezaměstnanosti (Výběrové šetření pracovních sil) a druhou možností je registrovaná míra nezaměstnanosti (registr úřadů práce).

⁸ JÍROVÁ, H.: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, str. 18.

V České republice existují minimálně dva ukazatele nezaměstnanosti. První je pravidelně zveřejňován Ministerstvem práce a sociálních věcí a druhým je Český statistický úřad. Ve sdělovacích prostředcích je prezentován ten, který zpracovává Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě statistik úřadů práce. Nezaměstnanost zjišťovaná Českým statistickým úřadem na základě výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) je u nás méně známá.

4.1.1 Metodika měření míry nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je počítána jako podíl (v %), kde v čitateli zlomku je počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli celkový počet zaměstnaných z výběrových šetření pracovních sil plus počet evidovaných neumístěných uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce. Do počtu zaměstnaných se nezapočítávají ženy (ev. muži) na další rodičovské dovolené.

Z definice vyplývá, že míra nezaměstnanosti závisí nejen na počtu nezaměstnaných, ale i na počtu těch, kteří jsou práceschopní. Chceme-li tedy objektivně posuzovat míru nezaměstnanosti, je nutné hledět i na míru ekonomické aktivity obyvatelstva, která vyjadřuje podíl práceschopných (ekonomicky aktivních) obyvatel na jejich celkovém počtu.

Míru nezaměstnanosti lze vyjádřit klasickým vzorcem:

$$\text{Míra nezaměstnanosti} = \frac{\text{počet nezaměstnaných}}{\text{pracovní síly}} * 100 (\%)$$

Rozdíl mezi oběma základními ukazateli spočívá ve způsobu zjišťování a v jeho metodice.

Český statistický úřad provádí každé čtvrtletí speciální šetření nazvané Výběrové šetření pracovních sil. Na jeho základě určuje obecnou míru nezaměstnanosti. Ta je poté publikována za jednotlivé kraje a vyšší územní jednotky. Toto výběrové šetření pracovních sil není zaměřeno jen na nezaměstnanost, ale zabývá se mnoha aspekty ekonomické aktivity obyvatel. Rozsah šetření a charakteristiky zaměstnanosti a nezaměstnanosti osob bydlících ve vybraných bytových domácnostech plně odpovídají definicím Mezinárodní organizace práce (ILO) a metodickým doporučením Eurostatu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ve výpočtu míry registrované nezaměstnanosti vychází ze statistik úřadů práce o počtech registrovaných uchazečů o zaměstnání.

4.1.1.1 Původní metodika - do roku 2004

Do dubna 2004 se používala metoda výpočtu míry nezaměstnanosti ze všech ekonomicky aktivních obyvatel. Což ale znamenalo pouze ty ekonomicky aktivní obyvatele, kteří mají Českou národnost. To někdy mohlo vést ke zkreslení údajů, jelikož se zde nepočítalo s cizinci, kteří se přistěhovali na dané místo a začali také pracovat.

4.1.1.2 Nová metodika - od roku 2004⁹

S účinností od 1. 4. 2004 se zavedla nová metodika výpočtu měsíční registrované míry nezaměstnanosti publikované MPSV pro úroveň ČR, NUTS II, NUTS III (krajů), NUTS IV (okresů). Při odhadu míry nezaměstnanosti za nižší územní celky (mikroregiony, obce s pověřeným obecním úřadem, obce) se z důvodů dostupnosti dat vychází z ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Nová definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti:

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} \cdot 100$$

Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, na základní, náhradní nebo civilní vojenské službě, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytováno hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené. Obdobným způsobem definuje nezaměstnaných metodika ILO, používaná v EU (EUROSTAT, statistický úřad Evropského společenství). Podle této metodiky si nemohou aktivně hledat práci a nejsou považováni za nezaměstnané. Na základě těchto mezinárodních definic a doporučení se získává i ukazatel obecné míry nezaměstnanosti ze čtvrtletně

⁹ Svaz průmyslu a dopravy ČR

prováděných VŠPS ČSÚ. MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO mění počínaje měsícem červenec 2004 metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti.

Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil - VŠPS (klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzavý průměr posledních 12 měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzavý průměr za poslední 2 pololetí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU (EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče (klouzavý průměr posledních 12 měsíců).

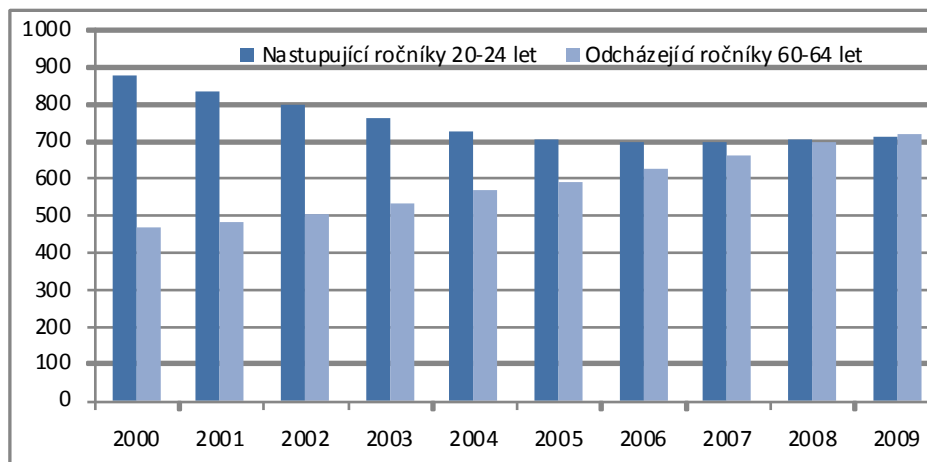
4.1.2 Hlavní faktory vývoje na trhu práce

Požadavky podniků na trh práce vycházejí z jejich aktuální potřeby, která se rychle mění. Systém vzdělávání však takto rychle reagovat nemůže, a proto je třeba brát v úvahu i širší souvislosti. Poptávku firem po zaměstnancích ovlivňuje celá řada faktorů. Často mají svůj původ v jevech globální ekonomiky a jejich důsledek pro trh práce je nepřímý.

Růst poptávky po zboží a službách do roku 2008 způsobil, že zaměstnanost rostla. Její růst samozřejmě nebyl shodný s růstem HDP, protože v téže chvíli rostla i produktivita práce. Rok 2007 byl v tom směru výjimečný, neboť příspěvek zaměstnanosti k růstu HDP byl nejvyšší od počátku analyzovaného období. V závěru roku 2008 však již bylo zřejmé, že poptávka ochabuje.

Na straně nabídky působily demografické faktory, které zpomalovaly její růst. Nastupující ročníky populace (okolo 20 – 24 let) od roku 2000 početně slábly, zatímco ročníky odcházejících (60 – 64 let) byly postupně silnější. V roce 2008 se obě tendence téměř vyrovnaly. Růst potenciální nabídky se zastavil. A od roku 2009 dochází k mírnému poklesu. Výhodou demografického vývoje byl zmírněný vliv krize na trh práce. Nabídku tedy zvyšovaly počty pracujících osob starších 55 let a pracujících cizinců. Trh práce se dlouhodobě vyznačoval strukturální nerovnováhou. Od roku 2004 obsadil rostoucí počet cizinců především místa, která profesně či výší mzdy nevyhovovala domácí nabídce např.: uklízečky.

Graf 1: Nabídka a poptávka na trhu práce v Libereckém kraji, stav k 1. 7. 2011

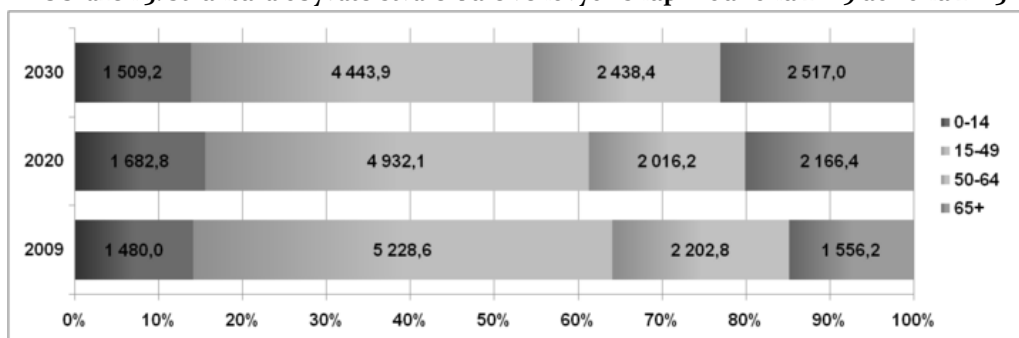
Zdroj 7: ČSÚ, 2011

Abychom to shrnuli, tak trh práce je ovlivněn těmito trendy:

4.1.2.1 Demografický vývoj

Česká ekonomika a její trh práce se musí v následujících letech adaptovat na situaci, kdy počet absolventů značně poklesne. Velice často se bude stávat, že trh práce nebude mít dostatečnou náhradu za pracovníky, kteří odcházející do penze. Většina odvětví ekonomiky bude z hlediska průměrného věku pracovníků v dlouhodobém horizontu stárnout. Zároveň budou na trhu práce chybět pracovníci pro stále větší počet profesí. Zaměstnavatelé tak budou muset přizpůsobovat pracovní procesy i samotnou náplň práce pro jednotlivá pracovní místa situaci, kdy mezi ostatními zaměstnanci budou převažovat osoby ve věkové skupině 50 a více let.

Obrázek 5: Struktura obyvatelstva ČR dle věkových skupin od roku 2009 do roku 2065

Zdroj 8: ČSÚ: Projekce obyvatelstva ČR do roku 2065, 2009

4.1.2.2 Sociokulturní faktor

Mezi další velice důležitý faktor patří samotné preference zájemců o studium, studentů a absolventů. Tyto nové generace již mají zcela odlišné preference, životní cíle a možnosti, které zásadně ovlivňují rozhodování při volbě povolání. Počínaje tou, kdy osoby jsou narozené v období 1980-1995 a vstupující na trh práce přibližně od roku 1998 až do roku 2020. Tyto odlišnosti způsobují velká ohrožení pro klasická průmyslová odvětví a profese, kterým hrozí i zánik. Jedním z důsledků tohoto nového trendu je změna struktury absolventů z hlediska jejich vzdělání. Již v blízkém čase (2009-2014) dojde k výraznému úbytku počtu absolventů učebních oborů bez maturity (podíl na celkovém počtu absolventů se sníží na 11 %). Naopak podíl absolventů s terciárním vzděláním vzroste na 59 %.

4.1.2.3 Změny v investicích a outsourcing

Růst ekonomiky v posledních letech byl ve značné míře ovlivněn outsourcingem. To znamená, že podniky z vyspělejších zemí EU, USA a Japonska přenášely do České republiky některé své aktivity. Outsourcing se týkal hlavně průmyslové výroby. Výhody to přineslo oběma stranám. Zahraniční podniky využily nákladové výhody české ekonomiky, naši dostatečnou zásobu kvalifikovaných pracovních sil a výhody systému investičních pobídek. V České republice tak poroste počet zahraničních podniků, které zde budou hledat partnera. Dále se bude zvedat kvalita vývoje pro nejrůznější obory činnosti. Náročnost vývojových aktivit a jejich rozsah se v příštích několika letech natolik zvýší, že je nebude možné v takové míře realizovat ve vyspělých zemích, proto dojde k transferu technologií a know-how z vyspělých do rozvíjejících se zemí.

4.2 Definice pojmu ekonomická krize

Ekonomická krize (adekvátní je i pojem finanční, hospodářská) by se dala charakterizovat mnoha způsoby. Uvede se zde několik zásadních definic.

*"Finanční krize znamená situaci spojenou s odlivem kapitálu ze země. Nejvíce na ni doplácí státy, pro které jsou typické špatná rozpočtová situace, velké zadlužení a málo pružný nebo fixovaný měnový kurz."*¹⁰

Publicista Radim Lhoták použil asi nejvýstižnější slova: *"Lidé začínají trpět ve stále větším počtu nedostatkem peněz. Stejná finanční nouze padá i na ty firmy, které se snaží vyrábět zboží a směnitelné produkty. Postupně jediným místem, kde vzniká zisk a bohatství, je sféra obchodu a finančnictví. Výnosy z vložených prostředků do tvorby hodnot se přelévají do rukou kupců, spekulantů a těch, kdo vládnou finančním tokům a nic netvoří. Postupně se stále více obchoduje, než vyrábí. Veškeré produktivní investice se realizují za pomoci úvěrů. Splácení úvěrů zatížených úroky odčerpává firmám zisk. Tím se stávají stále závislejší na finančním sektoru a státních dotacích. Výroba se zastavuje a v důsledku nižších příjmů zaměstnanců klesá i kupní síla obyvatelstva a jeho schopnost splácet půjčky, které si vzalo ve víře, že budoucí růst jim to zaplatí. Lidé, podniky, státy upadají do dluhových pastí a nedostatek peněz je všude, kam se člověk podívá."*¹¹

¹⁰ SARKISYAN, 2009

¹¹ ZVĚDAVEC: *Kritická analýza trhu a ekonomické krize*, 2011

4.3 Komparace situace v České republice a Libereckém kraji

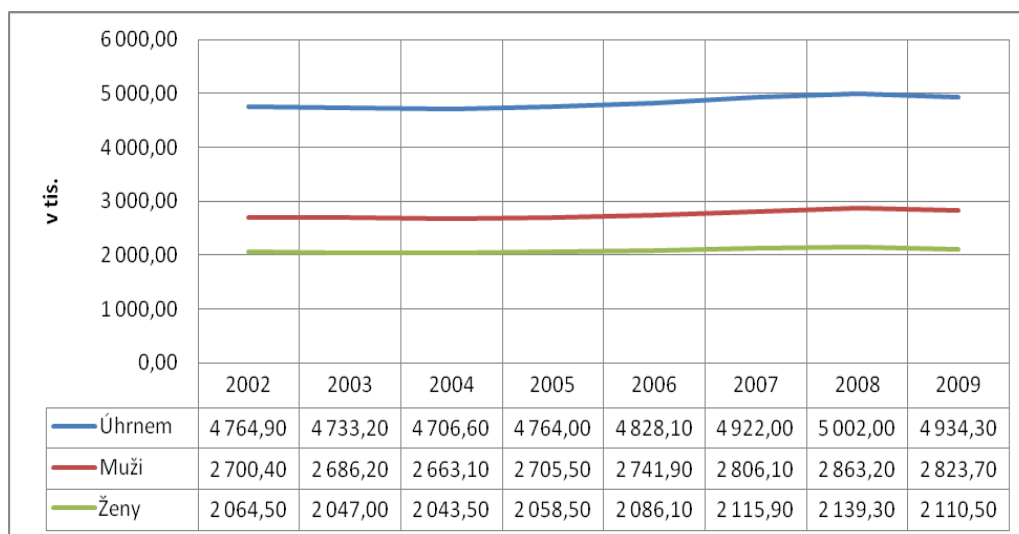
4.3.1 Situace v České republice¹²

Na začátku sledovaného období v roce 2000 byl v České republice patrný meziroční pokles počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním až do roku 2004. Od roku 2005 se však počet pracujících pravidelně a významně zvyšoval. Obzvláště rychle rostl mezi lety 2006 až 2008. Během těchto dvou let se zvýšil o téměř 175 tis. osob. V roce 2008 tak přesáhl hranici 5 miliónů osob. Od roku 2009 se počet zaměstnaných osob v důsledku probíhající ekonomické krize snížil o 68,2 tis. osob, tedy klesl o 1,4 % a v roce 2010 činil 4 885,2 tis. Obdobný vývoj sledovala i míra nezaměstnanosti, ale ta je dlouhodobě nad průměrem EU 15.

Přírůstek počtu pracujících mužů byl více než čtyřnásobný proti přírůstku počtu zaměstnaných žen. Důvodem tohoto rozdílu je relativně příznivý vývoj porodnosti od počátku nového milénia, což způsobilo zvýšení počtu žen pečujících o děti. Současně s nárůstem porodnosti přibyl i mimořádně vysoký přírůstek počtu mladých žen studujících na vysokých a středních školách.

¹² Trh práce v české republice; czso.cz

Graf 2: Vývoj počtu osob v ČR s jediným nebo hlavním zaměstnáním v letech 2002–2009

Zdroj 9: ČSÚ, VŠPS, 2010

4.3.2 Vliv ekonomické krize na Českou republiku

"Český průmysl se těžce potýká s dopady globální krize. Podle statistik se v listopadu roku 2004 průmyslová produkce mezitím snížila o 17,4 procenta. Ještě hůře je na tom hodnota nových zakázek, která klesla o 30,2 procenta. Na propadu českého průmyslu se podílí hlavně výrobci automobilů. Statistci tak jen potvrdili, jak hluboká je krize v tomto odvětví. Podle čerstvých dat totiž výroba dopravních prostředků a zařízení klesla o 30,3 procenta. Dále průmyslová produkce poklesla v odvětvích výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (o 23,4 %) a výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 9,9 %)," uvedl český statistický úřad. Česko nyní trpí kvůli velké závislosti na exportu. „Tak silně exportně orientovaná ekonomika, jako je ta naše, se nemůže hospodářským problémům Evropy vyhnout, nicméně rychlost, s jakou k tomu dochází, bere dech," komentoval situaci analytik ČSOB Petr Dufek. Podle analytika Mertlíka je pravděpodobné, že listopadová data mají i jedno malé pozitivum. A to takové, že by zřejmě nemusely přijít další tak výrazné propady. "Hloubka průmyslového propadu v listopadu však zároveň dává naději, že recese se blíží k svému dnu. Poklesy výroby očividně pokračovaly i v měsících následujících po loňském listopadu a lze je

očekávat ještě během celého prvního čtvrtletí, ale domníváme se, že úroveň dna již není daleko,“ uzavřel analytik. V listopadu se nedařilo ani stavební produkci. Podle statistiků poklesla meziročně o 5,6 procenta. S tím souvisí i nižší počet vydaných stavebních povolení (o 7,9 %), bylo jich 9 325.

Hodnota nových staveb byla 26,3 miliardy korun. *"Vývoj stavební produkce i nadále ovlivňoval růst inženýrského stavitelství, ale jeho tempo ve srovnání s předchozím měsícem zpomalilo. Pokračoval pokles produkce pozemního stavitelství,*“ uvedl statistický úřad.

V současné době existuje v České republice jen velmi málo varovných hlasů upozorňujících na riziko negativních dopadů počínající světové krize na českou ekonomiku. V tom současná situace velmi silně připomíná situaci před krizí české ekonomiky v druhé polovině 90. let.

Ekonomika Česka ve 4. čtvrtletí 2008 poklesla v HDP o 0,6 % a analytici očekávají, že se recese v 1. čtvrtletí 2009 potvrdí.

Dle Českého statistického úřadu se v listopadu 2008 meziročně snížila průmyslová produkce v ČR o 17,4 % a hodnota nových zakázek klesla o 30,2 %.

Důsledky finanční krize jsou v první řadě hospodářské. Ty se projevují nárůstem nezaměstnanosti, zvýšením zadluženosti země, snížením platební schopnosti ekonomických subjektů, poklesem produkce, růstem cen nebo zpomalením hospodářského růstu. Další dopad může být i politický, krize vytváří nestabilitu jak ve společnosti, tak na zákonodárné a výkonné úrovni, zde především ve spojení s diskusí o způsobu řešení stávající recese, dále vyvolává nepokoje, podporuje extrémistická hnutí, což nejvíce potvrzuje zkušenost s rozvojem fašismu v Německu a dalších zemích ve třicátých letech minulého století. Důkazem však může být také současná situace, kdy oproti minulým létům získávají stále větší společenský význam radikální skupiny. Nelze opomenout ani sociální dopady, které se projevují vyšší rozvodovostí, růstem alkoholismu, depresí a sebevražd.

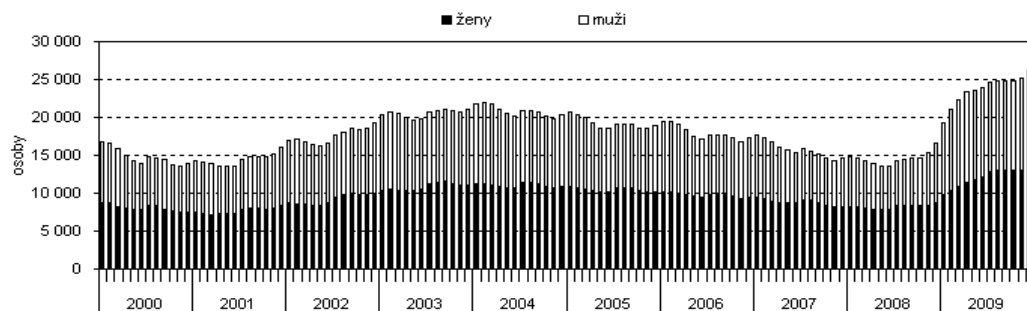
4.3.3 Situace v Libereckém kraji

Z dlouhodobého hlediska, kdyby byla použita data od roku 1995 do roku 2009, se počet nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci na úřadech práce v Libereckém kraji, navýšil skoro pětinasobně. Při zaměření se na kratší časovou osu (od roku 2000 do roku 2010), je patrné, že v tomto období došlo jak k poklesu počtu uchazečů o zaměstnání, tak k období jejich nárůstu. Celkově se počet uchazečů o zaměstnání zvýšil o 87,5 %. Jednalo se o periodická období, ve kterých dochází k očekávaným nárůstům a poklesům počtu uchazečů o zaměstnání souvisejících se sezónností.

Nejméně nezaměstnaných bylo zaregistrováno v květnu roku 2001 (13 483 osob). Malou výjimkou byl i rok 2004, kdy se počet zaměstnaných meziročně zvýšil o 2,8 tis. osob. Nejvyšší obecná míra nezaměstnanosti byla dosažena u věkové skupiny 15 – 19 let. V průběhu období 2000 – 2004 vzrostla o 12,5 % a to na 38,1 %. Další ohroženou skupinou byla věková skupina 20 – 24 let, která se z hodnoty 12,2 % v roce 2000 zvýšila na 17,3 % v roce 2004. Naopak nejnižší obecnou míru nezaměstnanosti vykazovala věková skupina 45 – 49 let. V roce 2000 pouhých 2,4 %, za to v roce 2004 již 3,3 %.

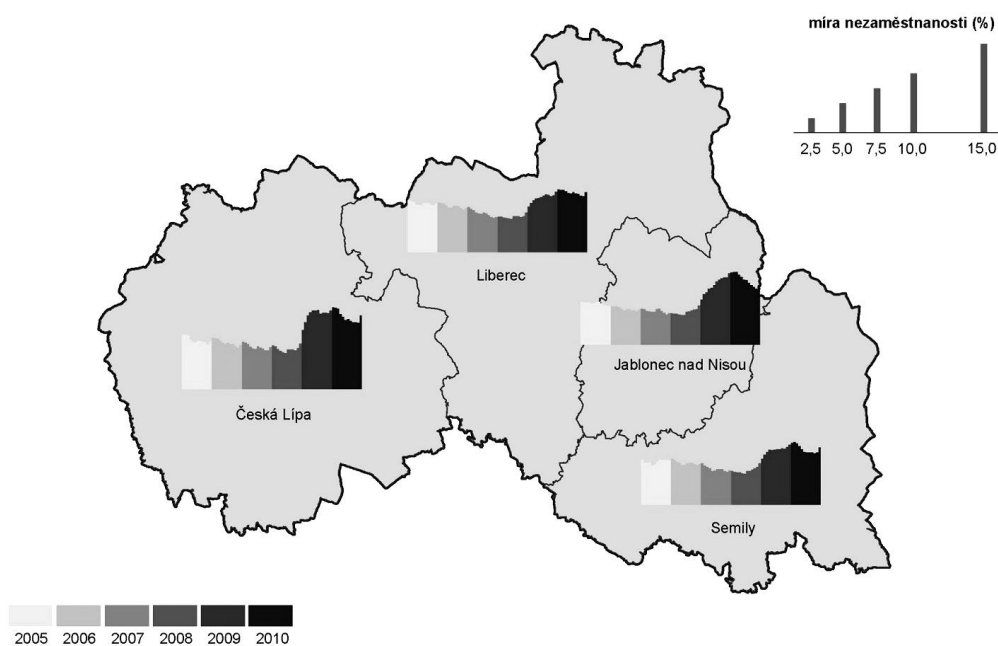
K nejvyššímu relativnímu poklesu zaměstnanosti došlo v letech 2008 a 2009. Od července roku 2008 až do konce roku 2009 narůstal počet nezaměstnaných v Libereckém kraji velmi strmě a kontinuálně. Počet uchazečů o práci se zvýšil o 60 %. Úřady práce v Libereckém kraji evidovali nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání v prosinci roku 2009 (26 273 osob), kdy počet se zaměstnaných snížil až na 197,3 tis. osob, tedy bylo o 8,2 tis. osob více nezaměstnaných.

Obrázek 6: Uchazeči o povolání v Libereckém kraji dle pohlaví v letech 2000 - 2009

Zdroj 10: CZSO, 2009

Obrázek 7: Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Libereckého kraje
v letech 2005 - 2010

Zdroj 11: MPSV

4.3.4 Vliv ekonomické krize na Liberecký kraj

Liberecký kraj patřil dlouhá léta ke krajům s nízkou nezaměstnaností. Ekonomická krize, doprovázená poklesem poptávky v zahraničí, však měla na proexportně zaměřená odvětví významný dopad. Důsledkem byl výrazný nárůst nezaměstnanosti v letech 2009-2010. Přes jistá zlepšení činila k 31. 1. 2011 míra registrované nezaměstnanosti v Libereckém kraji 10,51 %, nejvyšší byla zaznamenána v okrese Česká Lípa s hodnotou 12,35 %, následovaly okresy Liberec s 10,14 %, Jablonec s hodnotou 9,85 % a nejnižší hodnota 9,64 % byla zaznamenána v okrese Semily. K oblastem s dlouhodobě vysokou nezaměstnaností se řadí Frýdlantsko na okrese Liberec, další oblasti, která naléhavě zasluhuje pozornost a řešení, je oblast bývalého vojenského újezdu Ralsko. Velký význam v oblasti tvorby pracovních míst zaujímají malé a střední podnikatelské subjekty, které hrají významnou úlohu při vytváření nových pracovních příležitostí.

Nárůst nezaměstnanosti od července do srpna roku 2008 měl tři příčiny: vstup absolventů škol na trh práce, periodickou prázdninovou nezaměstnanost pedagogických pracovníků a pravidelnou letní nezaměstnanost žen, které chtějí trávit prázdniny se svými dětmi.

Nárůst v září byl způsoben velkým množstvím zaevidovaných čerstvých absolventů škol. Mírný pokles způsobil návrat pedagogických pracovníků a žen do pracovního procesu.

V říjnu byl stav nezaměstnanosti příznivě ovlivněn absolventy, kteří byli jak umísťováni do práce, tak odcházeli na vysoké školy. Velmi pozitivní vliv na nezaměstnanost mělo i znovuotevření obchodního centra Nisa Liberec, které nabízelo pracovní uplatnění především pro ženy. To se příznivě projevilo ve statistice počtu zaměstnaných žen. Na druhé straně se zvýšil počet nezaměstnaných mužů, protože docházelo ke zpomalování tempa ekonomiky a propouštěli se lidé především ze sklářského, textilního a automobilového průmyslu.

V zimních měsících došlo k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání hlavně ze strany mužů než žen. Zde je možná vedlejší příčina, která spočívá v sezónním faktoru. Ten se projevuje hlavně ve stavebnictví. Hlavní příčinou však byla začínající hospodářská recese. Do evidencí úřadů práce přicházejí uchazeči ze všech průmyslových odvětví. Ve statistice se začínají projevovat důsledky hromadného propouštění.

K 31. 12. 2009 tak ženy představovaly 49,6 % nezaměstnaných a muži 50,4 %. Pro srovnání k 31. 12. 2008 tento poměr činil 51,7 % žen a 48,3 % mužů.

V roce 2010 počet zaměstnaných meziročně vzrostl o 4,2 tis. osob a činil 201,5 tis. osob. Pokles za celé sledované období (o 4,0 tis. osob) se odehrál výhradně v ženské složce zaměstnanosti. V únoru se míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji snížila o 0,1% a na konci tohoto měsíce tak činila 10,4 %. Pro srovnání před rokem byla 11,6 %. Pokud budeme srovnávat míru nezaměstnanosti u žen a mužů, tak u žen se změnila z 12,2 % na 12,0 % a u mužů z 9,3 % na 9,2 %.

**Tabulka 3: Míra registrované nezaměstnanosti v Libereckém kraji a jeho okresech
(k 31.12.)**

Nezaměstnanost	2 000	2 001	2 002	2 003	2 004	2 005	2 006	2 007	2 008	2 009	2 010	2 011
Uchazeči o zaměstnání	14 016	15 987	19 334	21 065	20 299	18 923	17 258	14 566	16 605	26 273	25 653	23 286
Česká Lípa		4 273	5 284	5 819	5 398	5 061	4 491	3 807	4 308	7 250	6 937	6 519
Jablonec nad Nisou		2 760	3 473	3 624	3 622	3 256	3 090	2 710	3 339	5 339	4 962	4 381
Liberec		6 487	7 649	8 504	8 143	7 673	7 025	5 726	6 233	6 233	9 799	8 727
Semily		2 467	2 928	3 118	3 136	2 933	2 652	2 323	2 725	2 725	3 955	3 659
Volná pracovní místa	3 649	2 677	1 908	1 785	2 547	2 425	3 648	4 612	2 279	1 201	1 417	1 780
Česká Lípa		579	469	390	467	420	889	913	450	356	393	400
Jablonec nad Nisou		368	315	323	364	457	649	573	372	152	142	334
Liberec		769	740	881	1 421	1 216	1 620	2 377	1 191	569	708	835
Semily		961	384	191	295	332	490	749	266	124	174	211
Počet uchazečů o zaměstnání na 1 VPM	3,84	6,00	10,10	11,80	8,0	7,80	4,73	3,16	7,29	21,88	18,10	13,08
Česká Lípa	5,28	7,40	11,30	14,90	11,6	12,05	5,05	4,17	9,57	20,37	17,65	16,30
Jablonec nad Nisou	3,92	7,50	11,00	11,20	10,0	7,12	4,76	4,73	8,98	35,39	34,94	13,12
Liberec	4,02	8,40	10,30	9,70	5,7	6,31	4,34	2,41	5,23	17,03	13,84	10,45
Semily	2,48	2,60	7,60	16,30	10,6	8,83	5,41	3,10	10,24	31,87	22,73	17,34
Míra registrované nezaměstnanosti												
původní metodika	6,44	7,35	8,68	9,48	9,06	xx	xx	xx	xx	xx	xx	xx
nová metodika	xx	xx	xx	xx	xx	7,73	7,04	6,05	6,95	11,24	10,54	9,46
Česká Lípa	6,70	7,56	9,17	10,00	9,56	8,02	7,41	7,06	7,68	13,20	12,38	11,22
Jablonec n. Nisou	4,91	6,18	8,15	8,19	8,33	6,56	5,93	5,31	6,60	12,01	10,02	8,47
Liberec	7,29	8,28	9,21	10,46	9,58	8,23	7,44	5,98	6,68	10,21	10,12	9,04
Semily	6,10	6,49	7,43	8,09	8,00	7,41	6,87	5,73	5,73	7,00	9,65	9,19

Zdroj 12: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

5 Analýza nezaměstnanosti v okresech v období 2000 - 2011

5.1 Okres Česká Lípa¹³

5.1.1 Celková charakteristika okresu Česká Lípa

Okres Česká Lípa leží v západní části Libereckého kraje. Na severu hraničí se Spolkovou republikou Německo. Rozlohou 1 137,05 km² je největším okresem Libereckého kraje.

Okres má 105 669 obyvatel podle SLBD 2011 a podílí se 25 % na úhrnu Libereckého kraje. V okrese se nachází 59 obcí. Hustotou se okres řadí mezi nejméně osídlené okresy kraje (93 osob na 1 km²).

Okres Česká Lípa patří mezi okresy s tradičně rozšířeným průmyslem. Mezi nejvýznamnější průmyslové obory okresu patří výroba zaměřená na automobilové díly a doplňky a sklářská výroba. Sklářská výroba v okrese má v některých technologiích mnohaletou tradici a jedinečnost, je soustředěna zejména v Novém Boru a Kamenickém Šenově (CRYSTALEX, a. s., PRECIOSA-LUSTRY, a. s.). Firmy zaměřené na výrobu automobilových dílů a doplňků našly své sídlo především v okresním městě a ve Stráži pod Ralskem (DELPHI PACKARD ELECTRIC ČR, s. r. o., JOHNSON CONTROLS AUTOMOBILOVÉ SOUČÁSTKY, k. s., Fehrer Bohemia, s. r. o.). K dalším největším firmám v okrese Česká Lípa patří: Bombardier Transportation Czech Republic, a. s., DIAMO, s. p., NAREX Česká Lípa, a. s.

¹³ Statistické ročenky pro okres Česká Lípa v letech 2005 - 2010

Tabulka 4: Zaměstnanost podle počtu zaměstnanců v podniku v okrese Česká Lípa v období 2005 – 2010

Početní skupina	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1 – 24	627	604	532	288	399	479
25 – 99	3 747	4 535	5 672	5 562	5 035	5 066
100 – 499	4 397	3 979	4 566	5050	4 778	4 546
500 – 999	3 611	4 612	3 472	3 498	3 554	5 652
1000 – 4999	7 117	7 305	6 993	6 055	4 103	2 486
nad 5000	0	0	0	9	0	0
Celkem	19 499	21 035	21 235	20 453	17 869	18 229

Zdroj 13: ČSÚ

5.1.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa

Vývoj nezaměstnanosti měl od roku 2000 do roku 2005 podobný průběh jako i v letech minulých. Začátkem roku bývá nezaměstnanost vždy vyšší a s nástupem sezónních prací ve stavebnictví, zemědělství a začátkem rekreační sezóny nezaměstnanost opět klesá.

Příznivý vliv na zaměstnanost měla situace v Delphi Packard Electric ČR, s. r. o., kde v průběhu druhé části roku 2006 navýšili počet zaměstnanců o 249 osob. Další pracovní příležitosti nabízeli firmy mimo region (Faurecia, výfukové systémy, ŠKODA AUTO, a. s. Mladá Boleslav, Slévárny Ostašov Liberec, průmyslová zóna Liberec atd.). Pozitivní vliv na zaměstnanost měli i rozhodující zaměstnavatelé v okrese, kterými jsou Crystalex, a. s., Diamo, s. p., Johnson Controls AS, k. s. Česká Lípa a Stráž pod Ralskem, Nemocnice s poliklinikou v České Lípě, Preciosa-Lustry, a. s., Preciosa, a. s., Narex, a. s., Autobaterie, s. r. o., Fehrer Bohemia, s. r. o., Bombardier Transportation Czech Republic, a. s., Jizerské pekárny, s. r. o., Egermann, s. r. o., Modus, s. r. o., Mitop, a. s., Vest Izol, s. r. o. a další.

Navíc ke konci roku 2006 byla otevřena obchodní centra OBI a Interspar, a tím vznikly nové pracovní příležitosti. Dalšími obchodními centry nabízející trvalou záruku zaměstnání nejen pro prodavačky a pokladní, ale i pro další profese, včetně pozic středního managementu jsou: Kaufland, Hypernova, Penny Market, Albert a LIDL ČR. Z hlediska profesí se v okrese dlouhodobě projevuje nedostatek šiček (firma Johnson Controls AS, k. s. v České Lípě i ve Stráži pod Ralskem). Stálý požadavek je po profesích svářečů, soustružníků, frézařů, zámečníků a kvalifikovaných dělníků. Sezónně se stále projevuje nedostatek kuchařů, číšníků a servírek a stavebních dělníků všech profesí.

Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání měl v roce 2007 převážně klesající tendenci. Míra nezaměstnanosti se kromě dvou mírných výkyvů v červenci a v prosinci snižovala. Oproti roku 2006 byla míra nezaměstnanosti po celé období nad celorepublikovým průměrem. Ke konci roku 2007 byla míra nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa dokonce 25. nejvyšší v ČR.

V roce 2008 byl velký počet ukončených evidencí uchazečů v měsíci dubnu, a to zejména z důvodu zahájení sezónních prací v rámci Veřejně prospěšných prací (dále jen VPP) v obcích, zřizovaných s příspěvkem v rámci Aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen APZ). Nejvíce ukončených evidencí však bylo v měsíci září. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání měl v 1. polovině roku 2008 převážně klesající tendenci. Ve 2. pololetí počet evidovaných uchazečů naopak rostl. Míra nezaměstnanosti se téměř po celý rok 2008 snižovala, kromě výrazného zvýšení v prosinci 2008, což byl již znak vzrůstající světové ekonomické krize a jejího dopadu na trh práce. K 31.12.2008 byla míra nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa 20. nejvyšší v ČR.

V průběhu roku 2008 obdržel Úřad práce v České Lípě celkem 5 sdělení o rozhodnutí zaměstnavatele o hromadném propouštění. Zaměstnavatelé, kteří přistoupili k tomuto řešení, měli ve všech případech sídlo mimo okres Česká Lípa, ale hromadné propouštění se týkalo provozoven nebo závodů, umístěných v tomto okrese. Hromadné propouštění bylo oznámeno v celkovém počtu 86 osob. Profesní složení propouštěných zaměstnanců bylo zejména v dělnických profesích:

automechanik, řidič, brusič, obráběč, zámečník, manipulační dělník, sklář. Umístění těchto zaměstnanců na trhu práce nebylo v období, kdy k hromadnému propouštění došlo, obtížné, protože již v průběhu výpovědní lhůty byli osloveni jinými firmami v příslušných lokalitách, takže jejich propuštění nemělo výrazný vliv na zvýšení počtu nezaměstnaných.

V závěru roku 2008 došlo k výraznému posunu v ekonomické situaci řady zaměstnavatelů v okrese Česká Lípa. Spolu s celosvětovými signály o postupující ekonomické krizi avizovali zaměstnavatelé v okrese obdobné odbytové problémy, zejména v oblasti automobilového průmyslu. Úřadu práce v České Lípě bylo v průběhu listopadu a prosince 2008 předloženo celkem 11 žádostí zaměstnavatelů o uznání důvodů částečné nezaměstnanosti v souladu s § 209 zákoníku práce. Uznání důvodů částečné nezaměstnanosti u kladných rozhodnutí se týkalo celkem 780 zaměstnanců, přičemž 2 zaměstnavatelé byli velké firmy, s více než 300 zaměstnanci.

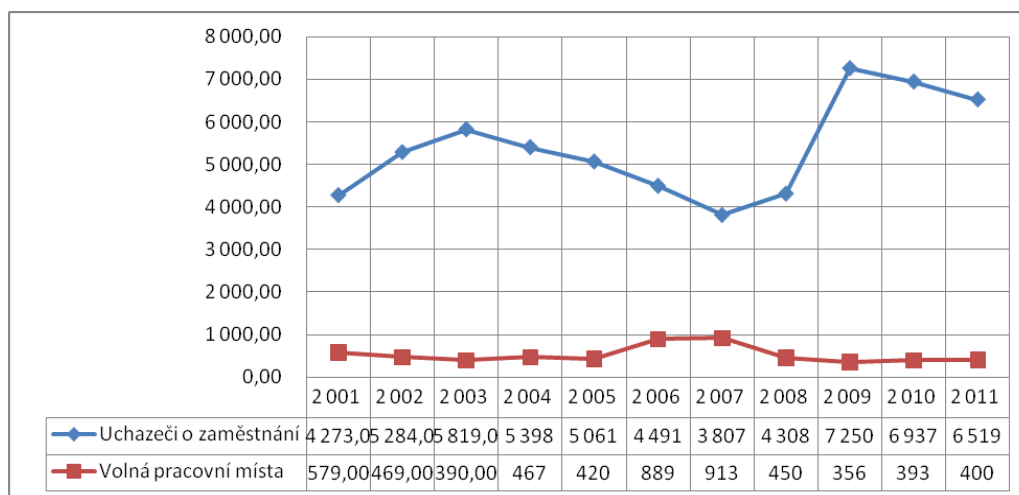
Od prosince 2008 do prosince 2009 vzrostl celkový počet uchazečů o zaměstnání celkem o 2 942 osob. Z hlediska míry nezaměstnanosti došlo za stejné sledované období ke zvýšení o 5,5%. Během roku klesl počet uchazečů o zaměstnání celkem o 313 osob. Z hlediska míry nezaměstnanosti došlo za stejné sledované období ke snížení o 0,8%.

Vývoj nezaměstnanosti během 1. pololetí roku 2009 měl výrazně odlišný průběh oproti předchozím rokům. Přestože začátkem roku obvykle dochází k růstu nezaměstnanosti, lednový nárůst byl ve srovnání s předešlými roky velmi výrazný. Celkem se jednalo o 1 200 osob. Za 1. pololetí roku 2009 došlo k nárůstu počtu nezaměstnaných o 2 896 osob a míra nezaměstnanosti se zvýšila o 5,5%. Rostoucí míra nezaměstnanosti přetrvávala až do července 2009, v srpnu došlo k mírnému snížení z 13,3% na 12,7%. V dalším období roku 2009 nezaměstnanost opět vzrostla.

Vývoj nezaměstnanosti byl v již průběhu roku 2010 podobný s vývojem předešlých let s výjimkou roku 2009. V počátku roku došlo k nárůstu nezaměstnanosti z 13,2% na historicky nejvyšší míru nezaměstnanosti v okrese

Česká Lípa na 13,7%. Ale v průběhu roku 2010 měla míra nezaměstnanosti převážně klesající tendenci. K 31.12.2010 činila míra nezaměstnanosti 12,4% a byla tak 19. nejvyšší v ČR. V roce 2010 oznámili úřadu práce hromadné propouštění celkem 4 zaměstnavatelé. Celkový počet hromadně propouštěných zaměstnanců byl 1 195 osob. Ve srovnání s rokem 2009 došlo ke snížení o 50%. Pokračující hromadné propouštění během celého roku 2010 bylo pro situaci na trhu práce v regionu zásadní, nicméně realizací proaktivního kroku v rámci APZ v oblasti realizace projektu a využitím nástrojů APZ se jeho negativní dopad prakticky neprojevil a míra nezaměstnanosti nebyla hromadným propouštěním ovlivněna.

Graf 3: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Česká Lípa 2001 - 2011

Zdroj 14: risy.cz

5.2 Okres Jablonec nad Nisou¹⁴

5.2.1 Celková charakteristika okresu Jablonec nad Nisou

Okres Jablonec nad Nisou je příhraničním okresem. Na severu sousedí s Polskou republikou, na východě a jihu s okresem Semily, na západě pak s okresem Liberec. Společně s okresy Semily, Liberec, Česká Lípa tvoří podle reformy státní správy k 1. 1. 2000 územně správní celek Liberecký kraj, který se dále s okresem Děčín na české straně začleňuje do svazku hraničních území Euroregion Nisa.

Rozlohou 402 km² patří okres mezi 5 nejmenších okresů v České republice. Počet obyvatel je 89 270. Ekonomicky aktivních osob je dle posledního SLBD v roce 2011 celkem 44 209 osob. Hustota osídlení představuje 220 osob na km². Středisky osídlení jsou především města Jablonec nad Nisou (44 812 obyvatel), Tanvald (6 980 obyvatel) a Železný Brod (6 492 obyvatel). Ve městech žije přibližně 80 % obyvatel okresu. Z celkové plochy okresu připadá cca 55 % na lesní půdu, kolem 32 % zaujímá zemědělská půda.

Celkem je v okrese Jablonec nad Nisou podle ČSÚ zapsáno přes 22 tisíc ekonomických subjektů. Významným odvětvím v okrese je zejména zpracovatelský průmysl, především průmysl skla a bižuterie, textilní průmysl, strojírenství a výroba součástek pro automobilový průmysl.

Okres Jablonec nad Nisou je vyhledávanou rekreační oblastí s velmi oblíbenými terény pro turistiku a klasické i alpské lyžařské disciplíny. I přes výborné rekreační podmínky však zůstává okres převážně průmyslovou oblastí s tradiční výrobou skla a bižuterie.

¹⁴ Statistické ročenky pro okres Jablonec nad Nisou v letech 2006 - 2010

Zemědělství je ovlivňováno špatnými půdními a klimatickými podmínkami. Podnikatelské subjekty vzniklé po transformaci zemědělských družstev se zaměřují především na chov skotu a pěstování obilovin a píce.

5.2.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Jablonec nad Nisou

Zaměstnanost v jabloneckém okrese charakterizují údaje Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) a monitoring zaměstnanců, který provádí Úřad práce v Jablonci nad Nisou.

Celkem bylo do monitoringu zahrnuto 157 subjektů s celkovým počtem 17 286 zaměstnanců. V meziročním srovnání byl v roce 2007 zaznamenán výrazný pokles celkového počtu zaměstnanců o 6,8%. Pokles se dotkl všech sledovaných kategorií zaměstnanců s výjimkou pracovníků ze států Evropské unie.

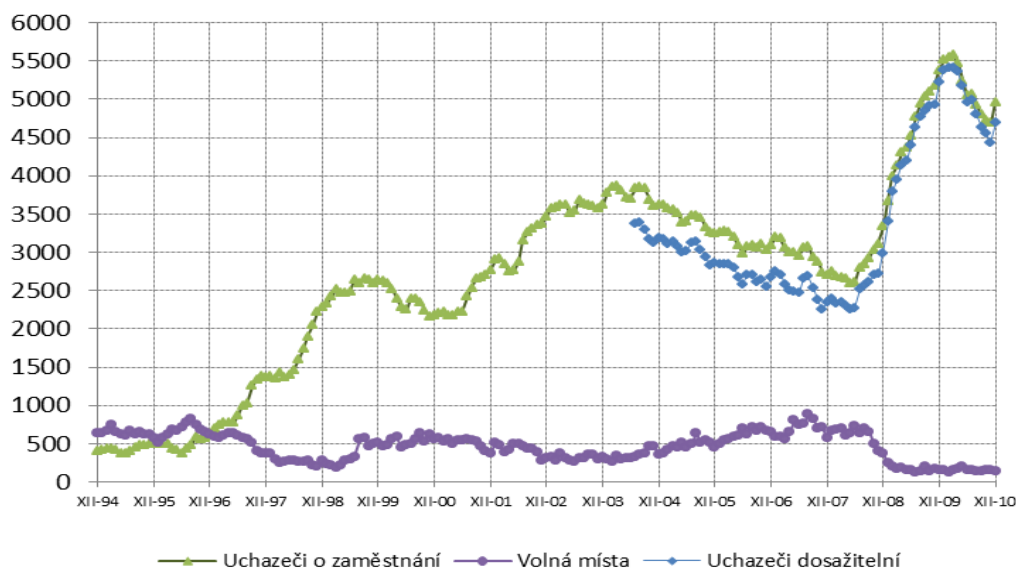
Do roku 2007 pokračoval příznivý vývoj hlavních ukazatelů trhu práce, který byl zaznamenán již od roku 2000. Příznivý vývoj se projevil v poklesu počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání a zvýšené poptávce po pracovní síle mezi zaměstnavateli. Největší absolutní nárůst zaznamenaly místa pro obsluhu a pomocné dělnické profese a kvalifikované techniky ve zpracovatelském průmyslu, sezónně pak dělnická místa ve stavebnictví. Na snižování nezaměstnanosti pozitivně působili zaměstnavatelé v průmyslu strojírenském, zpracovatelském průmyslu vyrábějících součásti pro výrobu automobilů, potravinářství i v dalších průmyslových odvětvích a to jak v jabloneckém okrese, tak v okolí.

Výjimku tvořilo pouze klíčové odvětví průmyslu skla a bižuterie, kde byl zaznamenán pokles zaměstnanosti a výrazné množství propouštěných zaměstnanců hlavních zaměstnavatelů. Konkrétně šlo o podniky Seba T a.s., Jablonex Group a.s. a Hybler Textil s.r.o. . I přes tento negativní jev se většině propouštěných podařilo najít uplatnění v rozvíjejících se průmyslových odvětvích. Stabilní situace byla ve strojírenství, výrobě součástí pro automobilový průmysl i v dalších hospodářských odvětvích.

Výraznější změny nastaly až v 1. pololetí roku 2009, kdy 33 podniků propustilo 345 zaměstnanců. Počet propuštěných zaměstnanců sice výrazně převýšil počet přijímaných a byl několikanásobně vyšší než v minulých letech, přesto na základě vývoje situace na trhu práce v následujících měsících došlo k ještě výraznějšímu úbytku počtu zaměstnanců. Vedle globální hospodářské situace a nedostatku pracovních míst mohla na rozvoj podniků dále negativně působit strukturální nezaměstnanost a trvalý nedostatek vhodných a kvalifikovaných pracovních sil v určitých oborech (strojírenství, kovodělný průmysl, zdravotnictví).

Vývoj počtu uchazečů, počet volných pracovních míst a dosažitelných uchazečů ve sledovaném období od roku 1994 do roku 2010 zobrazuje v dlouhodobém měřítku obrázek č. 8.

Obrázek 8: Počet uchazečů o zaměstnání a volných míst v okrese Jablonec nad Nisou v letech 1994 - 2010

Zdroj 15: ÚP Jablonec nad Nisou

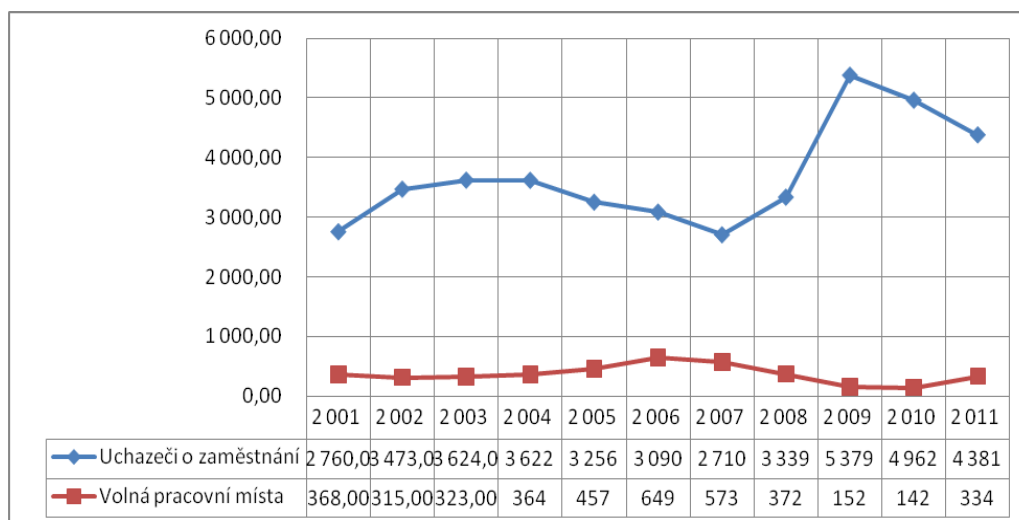
Je zde patrné, že v roce 2007 měl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání průměrnou měsíční hodnotou 2984 uchazečů. Pro srovnání průměrný měsíční počet uchazečů v roce 2006 činil 3128 nezaměstnaných, v roce 2005 to bylo

3378 a v roce 2004 celkem 3765 uchazečů. V roce 2008 byla průměrná měsíční hodnota 2 838 nezaměstnaných. V roce 2009 vzrostla průměrná měsíční hodnota na 4 619 nezaměstnaných. To je o 1 781 více ve srovnání s rokem 2008. V roce 2010 byla průměrná měsíční hodnota 5 131 nezaměstnaných. K 31. 12. 2010 evidoval úřad práce 4 962 uchazeče o zaměstnání. Ke konci prosince 2009 to bylo 5 379 nezaměstnaných.

Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo v roce 2007 měl průměrnou hodnotou 4,4. Ve srovnání v roce 2005 činila průměrná hodnota 5,1 a v roce 2008 připadlo na jedno volné pracovní místo 9,0 uchazečů o zaměstnání. V roce 2010 se pohybovala mezi velmi nepříznivými hodnotami 45,1 v únoru a 25,8 v květnu s průměrnou hodnotou 34,1. Ve srovnání v roce 2009 činila průměrná hodnota 28,6.

K 31. 12. 2007 evidoval úřad práce 573 volných pracovních míst. Celkem bylo za rok 2007 nově zaevidováno 4816 uchazečů. K 31. 12. 2008 evidoval úřad práce 372 volných pracovních míst. Ke konci roku 2008 evidoval úřad práce 3 339 uchazečů o zaměstnání. Průměrně bylo v roce 2008 nabízeno 609 volných míst, což je ve srovnání s rokem 2007 o 91 míst méně. K 31. 12. 2010 nabízeli zaměstnavatelé 142 pracovní příležitostí, tedy o 10 méně než na konci roku 2009. Průměrně bylo v roce 2010 nabízeno 152 volných míst, což je ve srovnání s rokem 2009 o 17 míst méně. Celkem bylo za sledované období nově zaevidováno 6 558 uchazečů. Ve srovnání s rokem 2009 se celkový počet nově zaevidovaných snížil o 1 030. K viditelnému nárůstu poptávky docházelo od února do května 2010 zejména díky zvýšenému zájmu o profese ve stavebnictví, kovodělném a plastikářském průmyslu.

Graf 4: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2001 - 2011

Zdroj 16: risy.cz

5.3 Okres Liberec¹⁵

5.3.1 Celková charakteristika okresu Liberec

Okres Liberec patří mezi nejseverněji položené okresy v rámci České republiky. Sousedí s okresy Česká Lípa, Mladá Boleslav, Semily a Jablonec nad Nisou a jako okres pohraniční sdílí společnou hranici se Spolkovou republikou Německo a v délce 101,5 km také s Polskou republikou.

K 1. 1. 2007 došlo ke změně západní hranice okresu. Z okresu Česká Lípa byly do okresu Liberec přeraženy dvě obce - Jablonné v Podještědí (3 722 obyvatel) a Janovice v Podještědí (72 obyvatel).

Na území okresu o rozloze 989 km² je 59 obcí (z toho 11 měst), ve kterých žije 167 654 obyvatel, 81 729 mužů a 85 925 žen. Územní rozmístění obyvatelstva je

¹⁵ Statistické ročenky pro okres Liberec v letech 2006 - 2010

značně nerovnoměrné a koncentruje se do městských sídel. Na území města Liberce žije zhruba 60 % všech obyvatel okresu.

Okres Liberec je svým charakterem okresem průmyslovým. Tato skutečnost vychází z dlouhodobého vývoje podmíněného přírodními podmínkami. Výrazně jsou zde však zastoupena i další odvětví národního hospodářství jako stavebnictví, obchod, školství, zdravotnictví, doprava a služby, v jižní části okresu pak zemědělství. Mezi průmyslovými podniky je vysoký podíl firem (strojírenských, plastikářských, elektrotechnických), jejichž finálními výrobky jsou komponenty pro výrobu automobilů. Podíl textilního průmyslu, který měl v oblasti velikou tradici, se výrazně snížil.

Nové pracovní příležitosti do regionu přinesly v minulosti především podniky, které vyrostly v Liberci v Průmyslové zóně Jih. Další pracovní příležitosti vznikají v nově budované Obchodní a průmyslové zóně Sever.

5.3.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Liberec

Od začátku sledovaného období až do roku 2006 byl vývoj nezaměstnanosti víceméně obdobný. Větší změny nastaly až v roce 2007, kdy po výrazném nárůstu zaměstnanosti v roce 2007, jen zčásti způsobeného zvětšením okresu o dvě obce, došlo v roce 2008 k jejímu poklesu.

Úřad práce v Liberci má k 31. 12. 2010 údaje o 231 firmách s celkem 33 636 zaměstnanci. Počet zaměstnanců se v následujících letech radikálně snížil.

Meziročně (2007 - 2008) se počet volných míst snížil o 1 165. Klesl téměř o polovinu z 2 356 na 1 191. Celkem v roce 2008 zaměstnavatelé nahlásili 9 394 nových míst, tj. průměrně 783 za měsíc. Protože během roku rostl počet nezaměstnaných a snížil se počet volných míst, výrazně se v závěru roku zvýšil počet uchazečů připadajících na 1 VM. Tento ukazatel se meziročně více než zdvojnásobil. Na 1 VPM připadalo 5,2 uchazeče.

Průměrné počty uchazečů o zaměstnání a volných míst od roku 2005 do roku 2010 jsou uvedeny v následující tabulce. I z této tabulky je patrné, že ve vývoji situace na trhu práce dochází ke změně. Zastavil se pokles počtu uchazečů připadajících na jedno volné místo.

Rok 2008 se stal rokem zlomovým. Skončilo čtyřleté období, ve kterém se počet nezaměstnaných v okrese Liberec snižoval. Poprvé od dubna 1991 a potřetí v historii tak liberecký ÚP eviduje více nezaměstnaných mužů než žen. K 31. 12. 2008 evidoval ÚP 6 233 uchazečů o zaměstnání (3 112 žen, 3 121 mužů) - o 507 více než před rokem. Na pracovištích libereckého ÚP se v roce 2008 zaevidovalo celkem 11 545 uchazečů. Zaměstnanost v okrese Liberec se v roce 2008 snížila. Míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2008 byla 6,68 %, o rok dříve to bylo 5,98 %.

Rok 2009 byl zatím nejhorším obdobím v historii ÚP. Doposud nikdy se nezaměstnanost nezvyšovala takovým tempem. Počet uchazečů o zaměstnání se během roku zvýšil z 6 233 na 9 692, tedy celkem o 3 459. Nezaměstnanost se v roce 2009 zvyšovala v celé republice. V okrese Liberec však rostla rychleji než v ČR, ale ne tak rychle jako v Libereckém kraji.

Míra nezaměstnanosti (dále jen MN) se během roku zvýšila ze 6,7 % na 10,2 %. Tento vývoj byl horší než vývoj celorepublikový, neboť v ČR se ve stejném období MN zvýšila z 6,0 % na 9,2 %. V době vzniku krajské koordinace politiky zaměstnanosti (k 1. 1. 2001) byl okres Liberec na 45. místě, takže si za 9 let pohoršil o 12 míst. To bylo dáno tím, že v roce 2009 pokračovalo dramatické snižování počtu volných míst, které začalo na podzim 2008. Zatímco na konci srpna 2008 bylo 2 253, v roce 2009 jich zbyla pouhá čtvrtina. Prudký pokles se zastavil až v květnu, na do té doby historickém minimu, po zbytek roku se pohyboval mezi 500 až 600 volnými místy. Meziročně se počet volných míst snížil o 52 %.

Protože během roku výrazně rostl počet nezaměstnaných a klesal počet volných míst, zvýšil se počet uchazečů připadajících na 1 VM. Tento ukazatel se meziročně více než ztrojnásobil.

V roce 2010 bylo v nabídce Úřadu práce v Liberci v průměru 636 volných pracovních míst (VPM). Vývoj počtu VPM měl v roce 2010, konkrétně od února do října, stoupající tendenci. Ke konci roku se nabídka VPM začala snižovat. Na konci roku 2009 bylo uchazečům k dispozici o 139 pracovních příležitostí méně a na jedno VPM připadalo 17 uchazečů. K 31. 12. 2010 připadalo na 1 volné pracovní místo téměř 14 uchazečů.

Relativně nízký počet nabízených volných pracovních míst byl způsoben především pokračující zhoršenou ekonomickou situací v celostátním a celosvětovém měřítku, nízkým počtem zakázek u zaměstnavatelů a stále nízkou poptávkou po nových pracovnících.

Rozdělení VPM dle hlavních tříd klasifikace KZAM ukazuje graf 2. Nejširší nabídka volných míst je pro technické, zdravotnické a pedagogické pracovníky, dále pro pracovníky v obchodě a službách a také pro obsluhu strojů a zařízení. Pro doplnění jsou uvedeny i grafy 3 a 4, které zobrazují nabídku a poptávku pracovních sil na trhu práce – tedy volná pracovní místa a uchazeče o zaměstnání rozdělené dle KZAM.

Nejhorší je poměr nabídky (uchazeči) k poptávce (volná místa) u hlavních tříd KZAM č. 4. (nižší administrativa a úředníci ve službách a obchodě) a 9 (pomocní a nekvalifikovaní pracovníci). Dlouhodobě byl např. nadprůměrný zájem o kvalifikované strojírenské a stavební dělníky. To však dnes vůbec neplatí. Poměr nabídky a poptávky je dnes u těchto profesí zhruba na celkovém průměru.

V současné době je zájem zaměstnavatelů o přijímání nových pracovníků stále zmenšený, poptávka po některých profesích (např. lékař, zdravotní sestra, pojišťovací agent nebo obchodní zástupce) ale přetrvává.

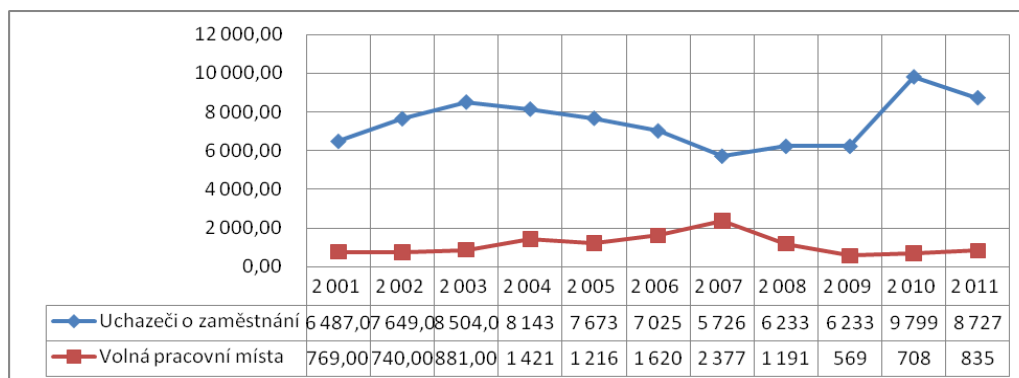
Míra nezaměstnanosti v okrese Liberec dosahovala v roce 2010 stále vysokých hodnot. Historického maxima dosáhl počet evidovaných uchazečů, který v měsících leden až březen přesáhl hranici 10 000 uchazečů. V období dalších tří měsíců, tj. do června, pak počet uchazečů o zaměstnání klesal. V červenci došlo ke zvýšení, což bylo způsobeno zejména každoročním předprázdninovým ukončením

pracovních poměrů pedagogických pracovníků (graf 7), nárůstem počtu absolventů (viz graf 8) a nižší aktivitou při umisťování nezaměstnaných žen (viz graf 6). V dalších měsících druhého pololetí (od srpna do listopadu) pak celkové počty uchazečů opět postupně klesaly. V závěru roku měl počet nezaměstnaných stoupající tendenci stejně jako v předešlém roce. Sledujeme-li počty mužů a žen, pak lze konstatovat, že v prvním pololetí převyšoval počet mužů počet žen. Ve druhém pololetí pak byla početnější skupina žen a v závěru roku se obě skupiny početně vyrovnaly, příp. opět převažovali muži. Celkově bylo k 31. 12. 2010 evidováno 9 799 uchazečů, což je o 107 osob více než v předchozím roce

Míra nezaměstnanosti meziročně klesla z hodnoty 10,2 % na 10,1 %. Její hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 9,4 % (listopad) do 10,6 % (leden). Průměrná míra nezaměstnanosti za rok 2010 činila 10,1 %, kdežto v roce 2009 byla 9,8 %, došlo tak dalšímu nárůstu o 0,3 %.

V průběhu roku 2010 se nově evidovalo celkem 13 786 osob, v průměru se tedy každý měsíc do evidence uchazečů nově přihlásilo 1 149 osob, což je o 137 uchazečů o zaměstnání méně než v roce 2009. Z evidence bylo v roce 2010 z různých důvodů vyřazeno celkem 13 679 nezaměstnaných, průměrně tak evidenci v průběhu měsíce opustilo 1 140 uchazečů o zaměstnání. Do evidence ÚP přibylo nejvíce nezaměstnaných v měsících lednu, září a prosinci. Naproti tomu evidenci opustilo nejvíce uchazečů v měsících květnu, září a listopadu. Důvodem k vyřazení z evidence úřadu práce byl nejčastěji nástup do zaměstnání. Druhým nejčastějším důvodem bylo sankční vyřazení podle § 30, odst. 2 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Dále byli uchazeči vyřazeni z evidence na vlastní žádost, odchodem do důchodu nebo při novém nástupu na soustavnou přípravu na povolání.

Graf 5: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Liberec v letech 2001 - 2011

Zdroj 17: risy.cz

5.4 Okres Semily¹⁶

5.4.1 Celková charakteristika okresu Semily

Pohraniční okres Semily se rozprostírá ve východní části Libereckého kraje. Rozlohou 699 km² zaujímá okres Semily 22,1 % území Libereckého kraje. Na 1 km² v roce 2009 připadalo 106,9 obyvatel a okres se tak se svou hustotou zalidnění řadí na třetí místo v kraji. Na severu je v délce 13,4 km ohraničen státní hranicí s Polskem, na západě s okresem Liberec a Jablonec nad Nisou, na jihu s Mladou Boleslaví a Jičínem a na východě s okresem Trutnov.

V okrese Semily se nachází 65 obcí, z toho 9 měst. K 31. 12. 2011 žilo ve všech obcích okresu celkem 74 698 obyvatel. Středisky osídlení jsou především města Turnov (14 463 obyvatel), Semily (8 919 obyvatel), Lomnice nad Popelkou (5 837 obyvatel) a Jilemnice (5 682 obyvatel), ve všech městech žilo dohromady 58,8 % obyvatel okresu.

¹⁶ Statistické ročenky pro okres Semily v letech 2006 - 2010

Semilský okres patří k regionům, kde převažuje průmyslová výroba nad zemědělskou. Hospodářský vývoj Semilska je charakterizován výrazným útlumem především textilního průmyslu. Nové pracovní příležitosti vznikají především ve službách, ve strojírenském průmyslu a ve stavebnictví. Zemědělství se v horských oblastech zaměřuje především na živočišnou výrobu, v oblasti Českého ráje se orientuje na rostlinnou výrobu a ovocnářství.

Na území okresu je 24 základních škol, z toho je jedna waldorfského typu. Všechny jsou státní. Středoškolské vzdělání je možné získat na třech gymnáziích, čtyřech středních odborných školách, třech integrovaných školách. V průběhu roku 2006 bylo také otevřeno Waldorfské lyceum v Semilech.

5.4.2 Vývoj nezaměstnanosti v okrese Semily

Z hlediska zaměstnanosti dominují na semilském trhu práce firmy s menším počtem zaměstnanců (do 25 pracovníků). S tímto počtem působí na území okresu celkem 1 616 zaměstnavatelů. Dalších 204 zaměstnavatelů zaměstnává více jak 25 zaměstnanců.

K největším firmám z hlediska počtu zaměstnaných pracovníků patří: PRECIOSA, a.s. Turnov, CUTISIN, s.r.o. Jilemnice, ONTEX CZ, s.r.o. Turnov, GRUPO ANTOLIN TURNOV, s.r.o. či KAMAX, s.r.o. Nudvojovice.

Tabulka 5: Přehled počtu míst a profesí u největších zaměstnavatelů v okrese Semily k roku 2007

Zaměstnavatel	Počet míst	Profese
ONTEX CZ, spol.s r.o. Turnov	60	40x balič, 10x manipulát a 10x operátor
KAMAX s.r.o. Nudvojovice	30	26x obráběč, zámečník, mechanik, nástrojař, elektrotechnik, 3x THP
Policie České republiky, ředitelství Semily	28	policista
Technolen TT a.s. Lomnice n. P.	25	20x dělník gumárenské a plast. výroby, 5x švadlena
SAMOHÝL, a.s. Lomnice n. P.	16	14x skladník - manipulát, 2x THP pracovník
TR Antoš s.r.o., Turnov	16	15x truhlář, 1x administrativní pracovník
Grupo Antolin Turnov s.r.o.	14	10x výrobní dělník, 4x seřizovač
BRANO a.s., Jilemnice	12	4x obráběč kovů, 3x montážní dělník, 3x svářeč, technolog aj.
HYBLER TEXTIL s.r.o. Semily	12	10x šička, 2x švadlena
TRIGA - MF, s.r.o. Lomnice n. P.	11	5x svářeč, 3x obsluha CNC a NC strojů, 1x lakýrník aj.
ČSAD TURNOV, s.r.o.	10	8x řidič autobusu, 2x automechanik
Ing. H. Kyncl - slévárna Turnov	10	slévárenský dělník
VVISS, a.s. Žernov	10	manipulační dělník v zemědělství
POLSTAV s.r.o., Košťálov	9	5x stavební dělník, 2x stavbyvedoucí, 2x zedník
Sklostroj Turnov CZ s.r.o.	9	3x soustružník, 3x frézař, 1x frézař CNC, 1x rýsovač aj.

Zdroj 18: ÚP Semily

V roce 2006 bylo nejvíce lidí propuštěno z podniků Preciosa a.s. Turnov (výroba skla 75 osob), Trima s.r.o. Nudvojovice (výroba strojů a zařízení 47 osob) či Saint - Gobain Advanced Ceramics s.r.o. Turnov (výroba keramiky pro technické účely 23 osob).

V závěru roku 2007 nabízeli zaměstnavatelé 749 pracovních příležitostí, tedy o 259 více než na konci roku 2006. Nabídka pracovních příležitostí se během

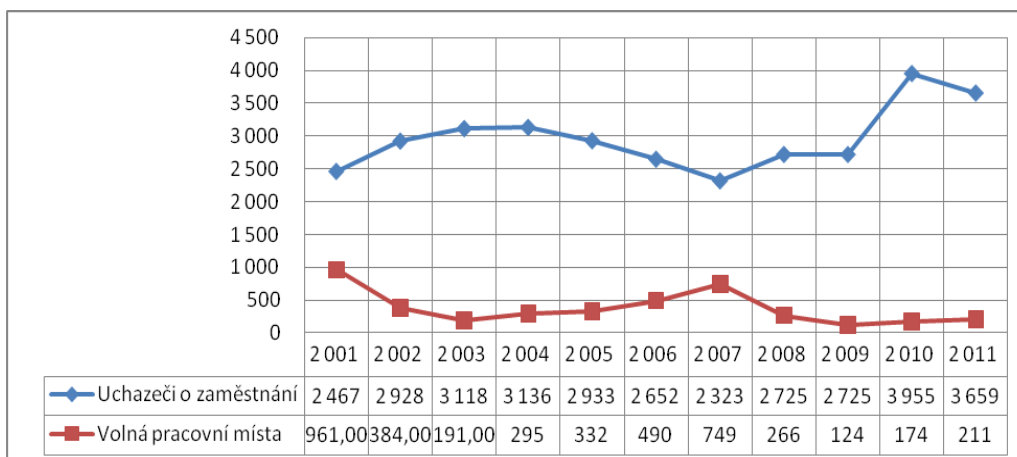
sledovaného období rozšířila především o místa stavebních dělníků, kvalifikovaných zpracovatelů (např. švadlen a truhlářů) a pomocných a nekvalifikovaných pracovníků v průmyslu a stavebnictví. Vzrůstající počet volných pracovních míst měl pozitivní vliv na další ukazatel situace na trhu práce, kterým je počet uchazečů o zaměstnání ucházejících se o jedno volné místo. Nezaměstnaní tak měli větší šanci k uplatnění.

Zatímco v I. pololetí roku 2006 na jedno volné místo připadlo až 11 uchazečů, tak v závěru roku 2007 tento počet klesl na 3. Během roku 2007 bylo do evidence volných míst celkem vloženo 2617 nabídek, což je o 870 míst více než předchozí rok. V roce 2007 bylo uchazečům o zaměstnání k dispozici v průměru 154 míst, což je takřka srovnatelné s rokem předchozím, kdy jejich průměrný počet činil 158 míst. Za zmínku stojí, že v roce 2008 byl jejich počet čtyřnásobný (622 !).

Následující rok nastala změna k horšímu. Meziročně se počet volných míst snížil o 483 míst. O jedno volné pracovní místo se ucházelo 10 nezaměstnaných. Počet uchazečů o zaměstnání se naopak zvýšil o 402 osob, celkem bylo v evidenci k 31.12.2008 – 2 725 osob. V žádném z předešlých let nebylo k dispozici uchazečům o zaměstnání tak málo pracovních příležitostí jako roce 2009. Zatímco v roce 2008 bylo v nabídce úřadu práce v průměru 622 míst, v roce 2009 to bylo pouhých 158 míst. Počet VPM kolísal mezi 124 a 207 místy. Nejvíce volných míst bylo zrušeno hned na začátku roku - v lednu – 177. Během roku se trojnásobně zvýšil počet uchazečů ucházejících se o jedno volné místo. Koncem roku usilovalo o jedno místo 32 osob. V absolutním vyjádření evidoval k 31. 12. 2009 úřad práce 3 952 uchazečů o zaměstnání. V průběhu roku 2009 se nově evidovalo 5 877 osob, v průměru se tedy každý měsíc do evidence uchazečů nově přihlásilo 490 osob, což bylo o 121 uchazečů o zaměstnání více než v roce 2008.

V okrese bylo v roce 2009 nejvíce lidí bez zaměstnání od roku 1990. Především vliv hospodářské krize se projevil na výrazném růstu nezaměstnanosti a poklesu nabídky volných míst. Průměrná míra nezaměstnanosti za rok 2009 činila 9,2 %.

Graf 6: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Semily v letech 2001 - 2011

Zdroj 19: risy.cz

6 Analýza dopadů ekonomické krize na trh práce na největší zaměstnavatele v Libereckém kraji

6.1 Nejvýznamnější ekonomické subjekty v Libereckém kraji a charakteristika odvětví dle okresů

Jak již bylo uvedeno v první kapitole, Liberecký kraj odjakživa historicky patřil mezi regiony s rozvinutou průmyslovou výrobou a podprůměrnou úrovní zemědělské činnosti a tento charakter si udržel do současnosti. Liberecký kraj má především rozvinutou tradici ve zpracovatelském průmyslu, ale i významné přírodní a kulturní bohatství, které je zásadní k rozvoji cestovního ruchu.

Jedním z nejvýznamnějších cílů, kterých se kraj snaží dosáhnout, je zvýšení dynamiky a konkurenceschopnosti ekonomiky. Aby bylo možné tohoto cíle dosáhnout, je potřeba zajistit kvalitní podnikatelské prostředí. To je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání vytvořených v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů.

Počet ekonomických subjektů se v Libereckém kraji neustále zvyšuje, přestože dochází ke zmírňování dynamiky. Hlavní vliv na tento nový trend mají obchodní společnosti, a to zejména zahraniční. Tento fakt vypovídá o tom, že Liberecký kraj je zajímavá destinace pro zahraniční investory. Důsledkem je skutečnost, že roste počet podnikatelských subjektů v sektoru služeb.

6.1.1 Nejvýznamnější podniky v okrese Česká Lípa

Okres Česká Lípa patří mezi okresy s tradičně rozšířeným průmyslem, přičemž mezi nejvýznamnější průmyslové obory okresu patří sklářská výroba a dále se rozvíjející výroby zaměřené na automobilové díly a doplňky. Sklářská výroba v okrese má v některých technologiích mnohaletou tradici a jedinečnost a je soustředěna zejména v Novém Boru a Kamenickém Šenově (CRYSTALEX a.s., PRECIOSA – LUSTRY, a.s.). Firmy zaměřené na výrobu automobilových dílů a doplňků našly své sídlo především v České Lípě (Delphi Packard Electric Česká republika s.r.o., JOHNSON CONTROLS AUTOMOBILOVÉ SOUČÁSTKY, k. s., AUTOBATERIE, spol. s.r.o., Fehrer Bohemia s.r.o.). K dalším významným firmám v okrese Česká Lípa patří: DIAMO, státní podnik se sídlem ve Stráži pod Ralskem, firmy Protool a.s. a Bombardier Transportation Czech Republic a. s. se sídlem v České Lípě.

Delphi Packard Elektrik ČR, s.r.o. se sídlem zaměstnavatele v České Lípě. Jde o jednoho z největších zaměstnavatelů v kraji. Předmětem činnosti je výroba, montáž a prodej elektrických kabelových svazků pro automobilový průmysl.

V závěru roku 2008 začala firma výrazně snižovat stavy zaměstnanců a to pokračovalo i v následujících letech. Během 1. pololetí 2009 firma oznámila hromadné propouštění 507 zaměstnanců. V meziročním srovnání došlo k poklesu zaměstnanců o 33,3%. V lednu došlo k hromadnému propouštění 507 zaměstnanců. Propouštění pokračovalo i v letech 2009 a 2010. Celkem bylo v roce 2010 propuštěno 1 151 zaměstnanců. V srpnu roku 2010 oznámila firma ukončení svého působení v okrese Česká Lípa i v České republice a přesunula se do Rumunska. V meziročním srovnání došlo k poklesu zaměstnanců o 47,5%. V 1. pololetí 2011 je předpoklad dalšího hromadného propouštění a dokončení přesunu výroby mimo Českou republiku.

Celkem 95% zaměstnanců z propouštěných z organizačních důvodů, tvořili zaměstnanci společnosti Delphi Packard Electric s.r.o.. Firma od ledna téměř pravidelně propouštěla zaměstnance v důsledku omezování jednotlivých projektů výroby komponentů pro automobilový průmysl. Profesní složení propouštěných zaměstnanců tvořily zejména dělnické profese – manipulační dělníci, dělníci montážních linek a kvalifikovaní dělníci. V měsíci srpnu 2010 vedení společnosti Delphi Packard Electric s.r.o. oznámilo finální rozhodnutí o ukončení výroby v celém závodu v České Lípě a uzavření provozu v červnu 2011. Firma avizovala propuštění 1 700 zaměstnanců v dalších 9 měsících. V měsíci říjnu 2010 bylo v rámci uvedeného útlumu výroby propuštěno 353 zaměstnanců, což představovalo nejvyšší měsíční počet v průběhu celého roku 2010.

Johnson Controls AS, k. s. se sídlem v České Lípě. Předmětem činnosti je výroba autopotahů.

Tato firma patří v okrese Česká Lípa k podstatným zaměstnavatelům, kteří se podílejí na růstu zaměstnanosti v regionu. Ve struktuře zaměstnanců převažují dělnické profese. Ve společnosti je zaměstnáno i velké množství cizinců. Firma má dva velké závody – v České Lípě a ve Stráži pod Ralskem. Standardními zákazníky jsou firmy Ford, Honda, Opel, Renault a Škoda. Firma si prošla problematickým obdobím, ale i nadále se podílí na růstu zaměstnanosti.

Crystalex, a.s. se sídlem v Novém Boru. Předmětem činnosti je výroba užitkového skla.

Firma patřila řadu let k nejvýznamnějším zaměstnavatelům v okrese. Údaje společnosti CRYSTALEX a.s. za 1. pololetí roku 2008 jsou poslední dostupné. Společnost se v závěru roku 2008 dostala do problematické situace, kdy v důsledku poklesu zakázek nebyla následně schopna platit své závazky. Od 22.9. 2008 až do konce roku firma nadále vyráběla a to díky vyhlášenému moratoriu. Během září 2009 byl na firmu vyhlášen konkurz a počátkem roku 2009 bylo se společností

CRYSTALEX a. s. zahájeno insolventní řízení. Počátkem roku 2009 bylo na ÚP hlášeno hromadné propouštění 1 121 osob. Společnost Crystalex CZ, s. r. o. vznikla koupí CRYSTALEX a.s. K prodeji společnosti došlo 17.9. 2009 a v závěru roku začala přijímat nové pracovníky. Zahájení výroby začalo v lednu 2010. Součástí společnosti je sklářský závod Sklárna Karolinka v Karolince. V meziročním srovnání došlo k nárůstu počtu zaměstnanců o 140. Z celkového počtu je 25,4% z agentur. I nadále se očekává nárůst.

Fehrer Bohemia, s.r.o. se sídlem v České Lípě. Předmětem činnosti je výroba autosedaček, motocyklových sedaček a sklopných opěrek.

Společnost Fehrer Bohemia spol. s r.o. patří do menší skupiny zaměstnavatelů v okrese Česká Lípa, kteří meziročně zvýšili počet zaměstnanců, přestože v prvním pololetí roku 2009 došlo k mírnému snížení počtu pracovníků a společnost měla dočasně nedostatek zakázek. I v roce 2010 došlo oproti roku 2009 k nárůstu počtu zaměstnanců celkem o 61. Do roku 2011 nejsou předpokládány žádné výrazné změny.

Firma má dva závody. Ten v České Lípě zaznamenal pokles zaměstnanců a ten v libereckém závodě naopak mírný nárůst. Bohužel i nadále se očekávají odbytové problémy, s nimiž souvisí snižování počtu zaměstnanců.

Bombardier Transportation Czech Republic, a.s. se sídlem v České Lípě. Předmětem činnosti je výroba nákladních vagónů a komponent pro kolejová vozidla, modernizace současného parku nákladních vagónů.

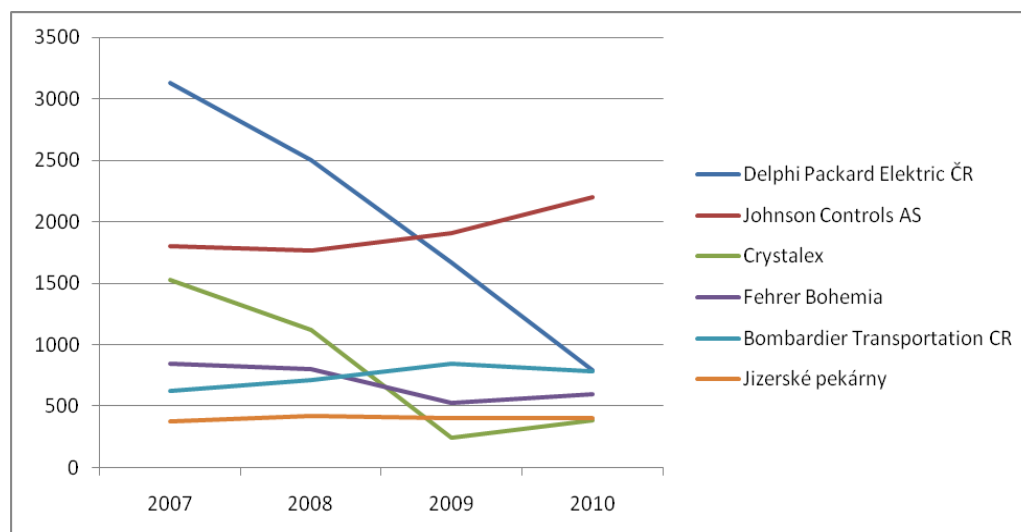
Společnost patří k významným stabilním zaměstnavatelům v okrese Česká Lípa s dlouholetou tradicí. Tato firma je výjimkou, kdy i v roce 2008 pokračovala s nárůstem stavu zaměstnanců. Meziročně došlo k nárůstu o 140 zaměstnanců. Ve struktuře pracovníků převažovali dělnické profese. V roce 2009 došlo k poklesu o 64 zaměstnanců, ale následný rok situaci vylepšil.

Tabulka 6: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Česká Lípa v letech 2007 - 2010

Česká Lípa	2007	2008	2009	2010
<i>Delphi Packard Electric ČR</i>	3127	2501	1667	792
<i>Johnson Controls AS</i>	1802	1762	1908	2197
<i>Crystalex</i>	1524	1121	246	386
<i>Fehrer Bohemia</i>	848	799	525	599
<i>Bombardier Transportation CR</i>	627	709	849	785
<i>Jizerské pekárny</i>	380	419	407	406

Zdroj 20: ČSÚ, 2010

Graf 7: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Česká Lípa v letech 2007 - 2010

Zdroj 21: ČSÚ, 2010

6.1.2 Nejvýznamnější podniky v okrese Jablonec nad Nisou

Významným odvětvím v jabloneckém okrese je také zpracovatelský průmysl, především průmysl skla, keramiky, porcelánu a stavebních hmot. K největším firmám v okrese patří: PRECIOSA, a.s., JABLONEX GROUP a.s., Lucas Varity s.r.o., Seba T, akciová společnost, AKT plastikářská technologie Čechy, spol. s r.o., BTV plast, s.r.o.

Dlouhodobým pozitivním rysem okresu je nízká míra registrované nezaměstnanosti, která zde dosahuje nejnižší hodnoty v rámci okresů Libereckého kraje a současně řadí okres na 29. pozici mezi 77 okresy celé České republiky

Preciosa, a.s. se sídlem v Jablonci nad Nisou. Předmětem činnosti je výroba strojně broušených skleněných polotovarů.

Po roce 2007 ani rok 2008 nebyl pro firmu příznivý. Firma má sice sídlo v Jablonci nad Nisou, ale v okresech Semily a Liberec má své závody a provozy. Ve všech docházelo k poklesu počtu zaměstnanců. I přes toto drastické snižování zůstává jedním z největších zaměstnavatelů v kraji a to nejsou počítány dceřiné společnosti Preciosa Lustry a.s., Preciosa Figurky s.r.o. a Preciosa Ornela a.s. V roce 2010 došlo ve dvou jabloneckých závodech k poklesu zaměstnanosti.

Jablonex Group, a.s. se sídlem v Jablonci nad Nisou. Předmětem činnosti je výroba skla, bižuterie, kovových výrobků a mincí.

Po svém vzniku v roce 2005 byla firma největším zaměstnavatelem v okrese, ale od počátku zaznamenává výrazný pokles zaměstnanosti a neustálé organizační a strukturální změny. Na výrazném poklesu v roce 2008 se podílela čtyři hromadná propouštění i pozvolná snižování stavů. Ta se týkala především provozoven v Jablonci nad Nisou, Železném Brodě a zrušení pobočky v Lučanech nad Nisou. Následně bylo v roce 2008 rozhodnuto o prodeji novému majiteli, což nebylo

uskutečněno. V roce 2009 byla ukončena výroba a omezena obchodní činnost bývalého podniku Jablonex a.s. V Desné byla dochována výroba sklářské suroviny a v Zásadě výroba perliček. V samotné firmě Jablonex Group a.s. zůstalo na konci roku 2010 pouze 29 zaměstnanců, kteří zajišťují balení a expedici výrobků.

Lucas Varity, s.r.o. se sídlem v Jablonci nad Nisou. Předmětem činnosti je výroba komponent (brzdy apod.) pro automobilový průmysl.

Tato firma je součástí světové skupiny TRW Automotive a je jednou z nejlépe prosperujících společností v okrese Jablonec nad Nisou. V roce 2010 původní firma Lucas Varity s.r.o. zanikla v důsledku fúze s nástupnickou společností TRW Automotive Czech s.r.o. se sídlem v Jablonci nad Nisou, které se tam přesunulo z Prahy. Spolupracuje s agenturami práce a zaměstnává vyšší počty Bulharů a Slováků. I přes probíhající recesi v roce 2008 pokračoval nárůst počtu zaměstnanců.

ABB Elektro-Praga, s.r.o. se sídlem v Jablonci nad Nisou. Předmětem činnosti je výroba elektroinstalačního materiálu.

Firma je součástí světového elektrotechnického koncernu Asea Brown Boweri. V Jablonci nad Nisou má organizační jednotku. I zde docházelo k poklesu počtu zaměstnanců, ale i přesto se jedná o jednu z nejstabilnějších firem v jabloneckém okrese.

AKT plastikářská technologie Čechy, s.r.o. v Jablonci nad Nisou. Předmětem činnosti je výroba plastových součástí pro automobilový průmysl.

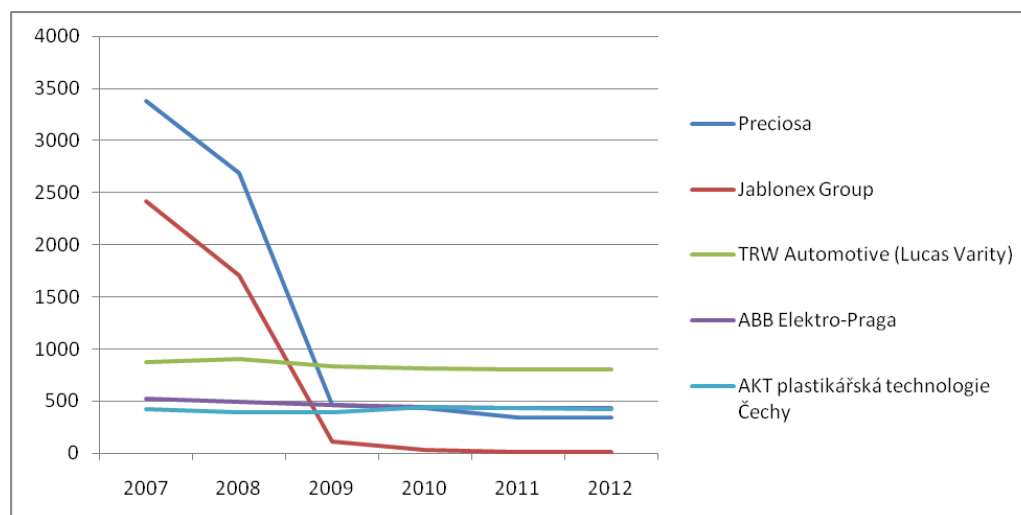
Jablonecká firma po stagnaci v roce 2009 navýšila v roce 2010 počet svých zaměstnanců o 51 pracovníků. Využívá zapůjčených pracovníků z agentur.

Tabulka 7: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2007 - 2012

Jablonec nad Nisou	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>Preciosa</i>	3 382	2 689	465	429	342	342
<i>Jablonex Group</i>	2 413	1 704	108	29	15	15
<i>TRW Automotive (Lucas Varity)</i>	870	902	839	810	803	803
<i>ABB Elektro-Praga</i>	519	494	466	441	436	436
<i>AKT plastikářská technologie Čechy</i>	427	394	396	447	433	425

Zdroj 22: ČSÚ, 2010

Graf 8: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Jablonec nad Nisou v letech 2007 - 2012

Zdroj 23: ČSÚ, 2010

6.1.3 Nejvýznamnější podniky v okrese Liberec

Okres Liberec patří mezi okresy s tradičně rozšířenou průmyslovou výrobou. Mezi nejvýznamnější odvětví okresu patří výroba kovodělných výrobků, strojů a zařízení, výrobků pro automobilový průmysl, textilní a plastikářský průmysl. Textilní průmysl, se kterým je okres Liberec již tradičně spojován, se dostal po roce 1990 do hluboké deprese a jeho podíl na celkové výrobě, exportu i zaměstnanosti se v rámci okresu snížil. Významné postavení v okrese Liberec mají i jiná než průmyslová odvětví, např.: stavebnictví, doprava a spoje a přirozeně terciární sféra. Většina velkých firem se usídlila ve městě Liberci, jako např.: Cadence Innovation k.s., DENSO MANUFACTURING CZECH s.r.o., ArvinMeritor LVS Liberec a.s., Laird Technologies s.r.o., SYNER, s.r.o., PEKM Kabeltechnik s.r.o., Tarmac CZ a.s., PEGUFORM PLASTIC, s.r.o. V Chrastavě k největším zaměstnavatelům patří firmy GRUPO ANTOLIN BOHEMIA, a.s. a Benteler ČR s.r.o., v Hodkovicích nad Mohelkou firma Monroe Czechia s.r.o., v Hejnicích firma KNORR - BREMSE Systémy pro užitková vozidla, CR, s.r.o.

Denso Manufacturing Czech, s.r.o. se sídlem v Liberci. Předmět činnosti je výroba klimatizačních jednotek do osobních automobilů.

Liberecké Denso Manufacturing CZ patří k největším zaměstnavatelům v Libereckém kraji a zároveň se jedná o největší firmu v průmyslové zóně Liberec Jih. Výrobce autoklimatizací zaměstnává 1800 lidí. Firma je součástí japonské skupiny Denso, která do vybudování libereckého závodu investovala tři miliardy korun. Výrobu v Liberci zahájila na podzim 2003. Ale i takhle významná firma zaznamenala v roce 2008 nemalý úbytek zaměstnanců. Ten pokračoval i v následujících letech. Ve firmě pracuje navíc 224 agenturních zaměstnanců, což je o 34 více než v roce 2009. V letošním roce je plánován nábor nových zaměstnanců.

Cadence Innovation, k.s. se sídlem v Liberci. Předmět činnosti je výroba plastů převážně pro automobilový průmysl.

Firma zaznamenala mírný pokles počtu kmenových zaměstnanců. Ke značnému snížení došlo i u cizinců z EU či zaměstnaných z agentur. Firma mnohokrát změnila svůj název i majitele (Plastimat, Peguform a v současnosti se nazývá Magna Exteriors + Interiors (Bohemia), s.r.o.

Benteler ČR, k.s. se sídlem Chrastavě. Předmět činnosti je výroba kovových dílů pro automobilový průmysl (nápravy, rámy apod.).

Firma má závody ve Stráži pod Ralskem a v Chrastavě. Zpočátku docílila navyšování stavu zaměstnanců i v roce 2008, ale následovalo propouštění.

Grupo Antonin Bohemia, a.s. se sídlem v Chrastavě. Předmět činnosti je výroba interiérů osobních automobilů (stropní panely, dveřní výplně).

Firma má dva závody: v Chrastavě a v Turnově. Jedná se o významného zaměstnavatele v mikroregionu Chrastavsko. V obou závodech došlo v letech 2007 až 2009 ke snížení stavu zaměstnanců. Od roku 2010 dochází k nárůstu počtu zaměstnanců.

ArvinMERITOR LVS, a.s. se sídlem v Liberci. Předmět činnosti je výroba dílů pro automobilový průmysl (pro karoserie a podvozky).

Podobně jako většina firem se zaměřením na automobilový průmysl, i tady došlo ke snížení počtu zaměstnanců. V současnosti se nazývá Inteva.

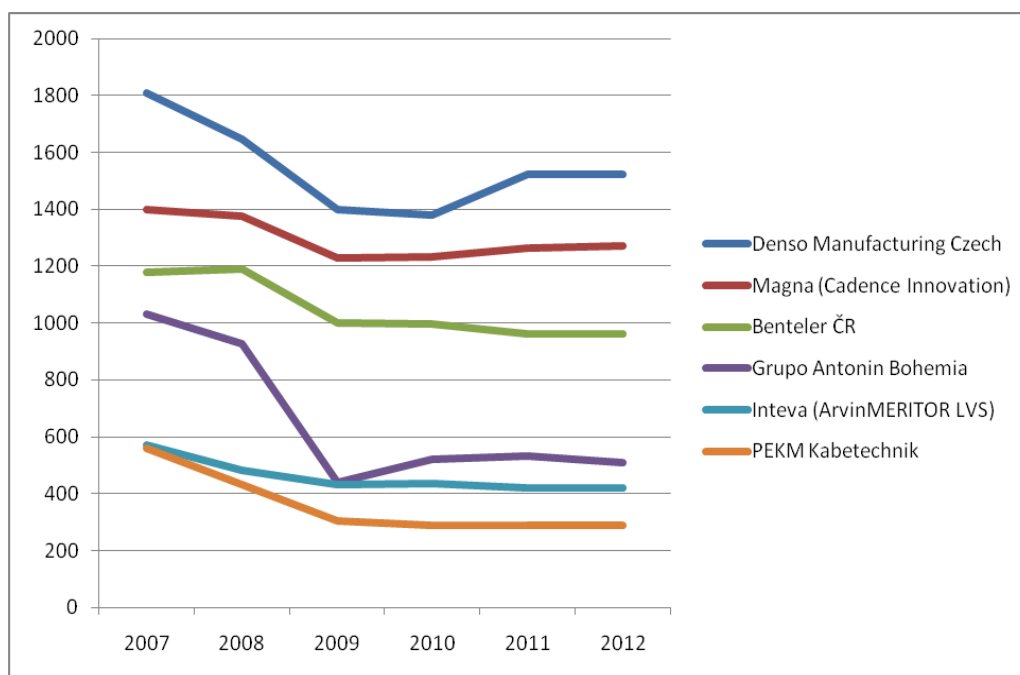
PEKM Kabetechnik, s.r.o. se sídlem v Liberci. Předmět činnosti je výroba kabelových svazků pro automobilový průmysl.

Tabulka 8: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Liberec v letech 2007 - 2012

Liberec	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Denso Manufacturing	1 809	1 647	1 399	1 379	1 524	1 524
Magna	1 399	1 377	1 227	1 232	1 265	1 270
Benteler ČR	1 180	1 191	999	995	962	962
Grupo Antonin Bohemia	1 030	926	438	522	532	510
Inteva (ArvinMERITOR LVS)	572	482	432	437	421	421
PEKM Kabetechnik	561	430	304	289	288	288

Zdroj 24: ČSÚ, 2010

Graf 9: Vývoj počtu zaměstnanců u nejvýznamnějších podniků v okrese Liberec v letech 2007 - 2012

Zdroj 25: ČSÚ, 2010

6.1.4 Nejvýznamnější podniky v okrese Semily

V roce 2007 bylo v okrese Semily zaregistrováno více než 18,5 tisíc ekonomických subjektů, mezi nimiž zaujímají důležité postavení firmy zaměřené na obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost, zpracovatelský průmysl, stavebnictví, ubytování a stravování, ale i v zemědělství. Většina největších firem se usídlila ve městě Turnově: ONTEX CZ s.r.o., GRUPO ANTOLIN TURNOV s.r.o., Granát, družstvo umělecké výroby, Turnov, Sklostroj Turnov CZ, s.r.o., KAMAX s.r.o. Mezi největší firmy v okrese dále patří: Cutisin, s.r.o. se sídlem v Jilemnici, Technolen technický textil a. s. se sídlem v Lomnici nad Popelkou, HYBLER TEXTIL, s.r.o. se sídlem v Semilech.

Diamo, státní podnik se sídlem ve Stráži pod Ralskem. Předmět činnosti je sanace a likvidace po těžební činnosti.

V průběhu 1. poloviny roku 2009 firma oznámila hromadné propouštění 59 zaměstnanců, převážně přirozený úbytek zaměstnanců v důsledku odchodů do starobního důchodu. Ve srovnání s rokem 2008 došlo ke snížení zaměstnanců o 29 osob.

Cutisin, s.r.o. se sídlem v Jilemnici. Předmět činnosti je výroba umělých obalů na masné výrobky.

Počtem zaměstnaných osob je největším zaměstnavatelem v okrese Semily. Průběžně přijímá stále nové pracovníky. V posledních dvou letech přijali 56 zaměstnanců.

Od roku 2008 dochází ke stálému úbytku zaměstnanců.

6.2 Projevy dopadů ekonomické krize u podniků dle okresů

Stav zaměstnanosti provádí jednotlivé úřady práce v Monitoringu zaměstnanců. V Libereckém kraji bylo monitorováno 700 zaměstnavatelských subjektů.

Ve čtvrtém čtvrtletí 2008 byla situace v okresech následující. V Liberci je 231 firem, které se podílí na pokrytí zaměstnané pracovní síly z 44%. V České Lípě je 170 firem, což pokrývá 42% pracovní síly, v Semilech je 146 firem, tj. 40% pracovní síly a v Jablonci nad Nisou je 153 firem, které se podílejí z 38% na podílu pracovní síly v kraji.

V porovnání s rokem 2007, došlo v roce 2008 k meziročnímu poklesu počtu zaměstnanců o 4354 (z 172 407 na 168 053). Prohlubující se hospodářská recese má za následek to, že saldo je pasivní a představuje ztrátu cca 1700 pracovních míst.

V porovnání s rokem 2009, došlo v roce 2010 opět k meziročnímu poklesu a to o 217.

Při výběru sledovaných firem se autorka zaměřovala na ty, u nichž byl zaznamenán nejvýraznější personální pohyb (nárůst nebo úbytek). Zásadním kritériem bylo to, jestli celoroční pohyb přesáhl 10% počátečního stavu, nebo přesahoval více než 100 zaměstnanců.

6.2.1 Dopady ekonomické krize na okres Česká Lípa

Hromadné propouštění představovalo v roce 2009 zásadní faktor růstu nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa. Celkový počet hromadně propouštěných zaměstnanců v roce 2009 v okrese Česká Lípa činil 2 254 osob. Hromadné propouštění v roce 2009 bylo oznámeno celkem 9 zaměstnavateli. Z tohoto počtu bylo 6 zaměstnavatelů, zaměstnávajících více než 300 pracovníků. Oborově byla značná část propouštějících zaměstnavatelů z oblasti automobilového průmyslu (celkem 893 zaměstnanců – Delphi Packard Electric Česká republika s.r.o. v České Lípě, Faurecia Exhaust Systems s.r.o. Bakov n. J., Docter Optics s.r.o. Skalice u České Lípy, JOHNSON CONTROLS AUTOMOBILOVÉ SOUČÁSTKY, k.s., odštěpný závod Stráž pod Ralskem). Polovinu hromadně propouštěných zaměstnanců tvořili v roce 2009 zaměstnanci ze sklářského průmyslu (CRYSTALEX a.s. Nový Bor). Profesní složení zaměstnanců tvořily zejména dělnické profese – skláři, manipulační dělníci, dělníci montážních linek, šičky, kvalifikovaní dělníci.

Důsledky světové hospodářské krize se v průběhu roku 2009 projevíly ve většině firem. Rozhodující zaměstnavatelé byli nuceni přistupovat k výraznému snížení počtu zaměstnanců. K dočasnému zmírnění situace došlo ke konci 2. čtvrtletí roku 2009, kdy klesl počet nově hlášených uchazečů. Vliv na zmírnění zvyšující se nezaměstnanosti v regionu měly ekonomické zásahy v oblasti automobilového průmyslu v řadě zemí EU (zavedení šrotovného), které příznivě ovlivnily situaci u významných zaměstnavatelů v okrese. Další příčinou zmírnění nepříznivého vývoje bylo také zahájení sezónních prací ve stavebnictví, a začátek rekreační sezóny. Výrazně také vzrostla podpora vytváření nových pracovních míst v obcích a městech v rámci VPP a také zaměstnavatelé vyhradili téměř 300 pracovních míst s využitím příspěvku na Společensky účelná pracovní místa. Míra nezaměstnanosti byla po celé sledované období vyšší než míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji i v ČR.

6.2.2 Dopady ekonomické krize na okres Jablonec nad Nisou

V roce 2009 zaměstnavatelé snižovali počty svých zaměstnanců většinou postupně během celého období bez povinnosti oznamovat hromadná propouštění úřadu práce. Celkem nahlásili 8 hromadných propouštění 4 zaměstnavatelé v celkovém počtu 354 zaměstnanců. Ve sklářském a bižuterním průmyslu se hromadné propouštění týkalo cca 270 zaměstnanců. Další informace o propouštění obdržel ÚP v souvislosti s rušením provozů společnosti Jablonex Group. V druhé polovině roku bylo propuštěno 556 zaměstnanců. Tato propouštění měla díky omezení poptávky po pracovní síle v dalších průmyslových odvětvích výrazný vliv na nárůst nezaměstnanosti na okresní úrovni, zejména pak v mikroregionu Železnobrodsko, kde je koncentrace výroby skla a bižuterie největší. Po radikálním poklesu počtu pracovníků díky praktickému zániku společnosti Jablonex Group nastal další mírný pokles zaměstnanosti u hlavních zaměstnavatelů v průmyslu skla a bižuterie.

V 1. pololetí roku 2010 předpokládalo 19 podniků propouštění cca 160 zaměstnanců, naopak 24 subjektů hodlalo přijmout 225 nových pracovních sil. Navzdory nepříznivé ekonomické situaci ve většině hospodářských odvětví převažoval počet přijímaných nad počtem propouštěných zaměstnanců.

Pozitivní vývoj předpokládají zejména někteří zaměstnavatelé ve výrobě součástek pro automobilový průmysl, výrobě skla a bižuterie a ve službách. I přes tuto skutečnost na základě vývoje situace na trhu práce, nepříznivého stavu hospodářství okresu i České republiky autorka předpokládá, že u většiny monitorovaných podniků dojde v roce 2010 k dalšímu mírnému úbytku počtu zaměstnanců. Hlavním faktorem bude působení globální hospodářské krize, utlumení průmyslové výroby a nedostatek zakázek a vytvářených nových pracovních příležitostí.

V roce 2010 nahlásili 2 zaměstnavatelé působící v okrese Jablonec nad Nisou hromadná propouštění v celkovém počtu 64 zaměstnanců. Jedno propouštění se

odehrálo ve sklářském a bižuterním průmyslu, druhé se týkalo firmy ve výrobě dopravního značení.

V roce 2010 zároveň došlo k mírnému oživení a nárůstu zaměstnanosti zejména ve zpracovatelském průmyslu, konkrétně pak ve výrobě součástek pro automobilový průmysl. Zastavil se rovněž několikaletý výrazný pokles zaměstnanosti u hlavních zaměstnavatelů v klíčovém průmyslu skla a bižuterie. Po ukončení činnosti největšího zaměstnavatele v regionu, firmy Jablonex Group a.s., došlo v průmyslu skla a bižuterie k mírnému oživení a růstu zaměstnanosti a snaze o zachování tohoto tradičního průmyslového odvětví.

6.2.3 Dopady ekonomické krize na okres Liberec

Na konci roku 2009 bylo vyhlášeno výběrové řízení na projekt ***Krize se nebojíme***, který byl přímo určený pro občany Libereckého kraje, kteří přišli o zaměstnání v důsledku hospodářské krize. Samotná realizace projektu v hodnotě téměř 40 mil. Kč probíhala až do poloviny roku 2011. Náplň tohoto projektu odpovídala charakteru zařazených uchazečů.

Po celý rok 2009 probíhal Národní individuální projekt ***Vzdělávejte se!***. Projekt byl zaměřen na firmy, které byly ohroženy hospodářskou krizí. Pomáhal jim pomocí prostředků z Evropské unie vyškolit zaměstnance a zvýšit tak celkovou kvalitu svých zaměstnanců. Zároveň jim byly hrazeny veškeré náklady na školení, ale i mzdy zaměstnanců v průběhu školení. Během roku 2009 se podařilo vyčerpat téměř 25 mil. Kč. V roce 2010 byla realizována druhá fáze tohoto projektu hrazeného z prostředků OP LZZ a bylo vyčerpáno dalších cca 54 mil. Kč.

Růst míry nezaměstnanosti nebyl v prvním čtvrtletí roku 2011 tak razantní jako v roce 2010, neboť legislativní změny účinné od 1.1.2011 přiměly lidi bez práce, aby se o podporu v nezaměstnanosti přihlásili již před koncem roku 2010 a využili tak výhodnějších podmínek.

6.2.4 Dopady ekonomické krize na okres Semily

Z výše uvedených firem vykázaly v roce 2008 růst pouze dvě z nich: Bombardier Česká Lípa a Jizerské pekárny Česká Lípa. Firma Bombardier má mimořádnou pozici. Pokračuje v prosperitě i přes probíhající recesi vlivem státních zakázek ve vztahu k dopravní infrastruktuře (železnice). Ostatní firmy zaznamenaly výrazný pokles stavu zaměstnanců. Týká se to především firem se zaměřením na automobilový průmysl. Situace tohoto odvětví je všeobecně známá a nelze očekávat brzký návrat do původního stavu, proto je jisté, že odvětví čeká celá řada útlumových programů. Celkové saldo za období 2007-2008 činí minus 3195 zaměstnanců. Nejhorší bilanci mají české firmy z odvětví skla a bižuterie: Crystalex, Jablonex Group a Preciosa. Tradiční české průmyslové odvětví je ve velmi těžké situaci. Zvláštní zmínku si zaslouží firma Crystalex, která značně ovlivnila celkovou bilanci vybrané skupiny firem, protože se rozhodla propustit všechny své zaměstnance a výroba byla zcela zastavena.

7 Case study

V případě této bakalářské práce bylo zvoleno Case study ve formě dotazníkového šetření. Během případové studie autorka bakalářské práce spolupracovala s oddělením SeZam na ÚP Liberec. Pod odborným vedením byl sestaven dotazník o 24 otázkách a ten byl následně rozeslán do 20 vybraných firem v Libereckém kraji. Byly vybrány podniky, ve kterých byl buď nejvyšší počet zaměstnanců, nebo kde byl nejvýrazněji vidět pohyb počtu zaměstnanců.

Návratnost rozeslaných dotazníků byla v okresech různá. Z rozeslaných 20 dotazníků bylo odpovězeno pouze na deset, v nichž v osmi byla reakce negativní z důvodu nedostatku času, nebo z důvodu vnitřních předpisů, které nepovolují odpovídat na tento typ otázek. Výsledky zbývajících dvou dotazníků, které mohly být zpracovány, jsou uvedeny v podkapitole 7.1.

Vzhledem k tomu, že byla návratnost rozeslaných dotazníků pouze 10%, výsledky nemohly být pro tuto bakalářskou práci směrodatné. Proto bylo třeba čerpat i přímo z interních zdrojů ÚP Liberec, kde je návratnost dotazníků vyšší. Z těchto údajů bylo možno dedukovat situaci v jednotlivých odvětvích. Bylo zjištěno, že saldo mezi přijímáním a propouštěním je pasivní a průměrně představuje ztrátu 1 700 pracovních míst za rok. Jde o následek prohlubující se hospodářské recese.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazník odpověděla jedna z nejvýznamnějších firem v okrese Česká Lípa - **Johnson Controls, Automobilové Soucastky, k.s.**, která se zabývá šitím autopotahů pro automobilový průmysl. Firma spadá do kategorie s 1000 - 1499 zaměstnanci. Struktura zaměstnanců dle vzdělání je uvedena v následujícím přehledu.

	Skutečnost	Ideální stav	
Se ZŠ a bez vzdělání	18%	0%	Se ZŠ a bez vzdělání
Vyučení (SOU)	59%	77%	Vyučení (SOU)
Středoškolské (s maturitou)	19%	19%	Středoškolské (s maturitou)
Pomaturitní + Vyšší odborné	1%	0%	Pomaturitní + Vyšší odborné
Vysokoškolské	3%	4%	Vysokoškolské

Strategie firmy v oblasti kariérového postupu pracovníků do vyšších pozic je taková, že se v první řadě zaměřují na vlastní zaměstnance, pokud splňují dané požadavky, až teprve po té je vyhlášeno externí výběrové řízení.

Při přijímání nových pracovníků klade firma z 50% důraz především na měkké kompetence (např.: flexibilita, výkonnost, kooperace) a zbylých 50% je rovnoměrně rozděleno mezi obecné dovednosti (např.: jazykové, numerické, IT) a odborné znalosti a dovednosti (např.: znalosti a dovednosti v oboru).

V následujících letech bude mít firma poptávku po technických oborech, protože je stále nedostatek technicky zaměřených kandidátů v jakémkoli odvětví. Dále je zájem o obchodní obory, protože firmy potřebují prodávat a k tomu, obzvláště v období krize, potřebují zkušené obchodníky.

Ani firmě Johnson Controls se nevyhnula ekonomická krize a byla nucena snižovat stavy zaměstnanců. Ekonomická krize ji výrazně zasáhla a stále postihuje. Je to dáno především působností firmy v automobilovém průmyslu, kde jsou závislí na poptávce koncového zákazníka, který v době krize šetří. Dotýká se jich tedy

především ve formě snížené poptávky po zboží. Zaměstnanci byli propouštěni na základě osobního postoje – jak se staví k práci, spolehlivost / nespolehlivost, kvalita odvedené práce aj.. I přesto, se firma snaží udržet si své klíčové zaměstnance pomocí širokého spektra motivačních nástrojů, benefitů a kvalitním pracovním prostředím. V současné době se firma Johnson Controls snaží udržet stav zaměstnanců.

Ekonomickou krizi jí pomohlo překonat, mimo snižování stavu zaměstnanců a dočasné snížení mezd, i program Vzdělávej se! a jiné operativní programy. Další profesní vzdělávání v oboru je pro strategii firmy důležité, proto poskytuje zaměstnancům řadu vzdělávacích programů, které zvyšují nejen jejich profesní kvality, ale i osobnostní. Vzdělávání zaměstnanců bylo realizováno v době ekonomické krize vlastními silami. Šlo o následující obory: ICT kurzy, jazykové kurzy, rozvoj profesní odbornosti nezbytné pro výkon práce a profesní odbornosti rozvíjející vykonané povolání a teambuildingové kurzy. Veškeré vzdělávací akce byly financovány z vlastních zdrojů nebo z příspěvků cizích zdrojů např.: ESF.

Zcela odlišná situace nastala u firmy **Devro s.r.o.** v okrese Semily, která je zaměřena na výrobu potravinářských výrobků. Firma je v kategorii s 500 - 999 zaměstnanci. I struktura pracovníků dle vzdělání se v tomto případě liší od předchozího:

	Skutečnost	Ideální stav	
Se ZŠ a bez vzdělání	8,25	0	Se ZŠ a bez vzdělání
Vyučení (SOU)	53,03	60	Vyučení (SOU)
Středoškolské (s maturitou)	27,05	29	Středoškolské (s maturitou)
Pomaturitní + Vyšší odborné	2,02	1	Pomaturitní + Vyšší odborné
Vysokoškolské	9,65	10	Vysokoškolské

Při přijímání nových pracovníků záleží na jednotlivých pozicích. U řemeslníků jsou důležité znalosti v oboru, u TH zaměstnanců spíše měkké znalosti. V dalších letech budou mít zájem o chemický obor, protože Chemie je potřeba při každé výrobě, v oblasti ekologie, potravinářské bezpečnosti apod.

a o strojírenský elektro obor, v němž nyní chybí absolventi z učilišť, neboť jde o černé řemeslo.

Firmy Devro se ekonomická krize nijak nedotkla, takže nebylo nutné snižovat stavy zaměstnanců ani si nikterak nemusela držet své klíčové zaměstnance, protože v okolí se nevyskytuje žádná jiná tak dobře prosperující firma, takže veškeré benefity byly určeny pro vlastní zaměstnance. Jediný způsob, jak firma pocítila důsledky ekonomické krize, bylo to, že při obsazování volných míst se sem hlásilo v průměru 100 zájemců na jednu pozici. Mimo krizi to bývá zhruba polovina. V současné době se firma snaží udržet stav zaměstnanců a neočekává žádné významnější změny.

7.2 Prognózy vývoje

V současné době se hospodářská situace v Libereckém kraji jeví jako ekonomická krize dlouhodobého charakteru. Je to názor řady odborných analytiků i ekonomických publicistů. Tento vcelku pesimistický pohled podtrhuje skutečnost, že po třech letech od začátku krize dosud nikdo nepředložil nadějně řešení. Státy se stále více zadlužují a nároky na mandatorní výdaje stoupají. Kupní síla širokých vrstev klesá. Do potíží se dostávají i takové firmy (velké i malé) a osoby samostatně výdělečně činné, které dlouhodobě vykazovaly stabilitu svého podnikání.

V Libereckém kraji je velké riziko v podobě silné orientace na automobilový průmysl. Ten je světově svými výrobními kapacitami předimenzovaný a tlak na omezování výroby se bude přenášet do firem na celém území, které jsou jako dodavatelé na velké automobilky napojeny.

Bohužel není naděje na náhradu za opuštěné kapacity kdysi silně rozvinutého textilního průmyslu. S obavami se sleduje i bižuterní a sklářský průmysl, který je v tomto území také zastoupen.

K základním předpokladům rozvoje podnikatelských aktivit patří dostatečná nabídka vhodných rozvojových ploch a nemovitostí. Důsledkem restrukturalizace hospodářství v 90. letech a útlumu tradičního zpracovatelského průmyslu v kraji, který byl velkou měrou spojen s textilním a sklářským průmyslem, se na území kraje nachází velký počet opuštěných a zdevastovaných průmyslových areálů, tzv. brownfields. Prioritou kraje je využití těchto areálů k novým účelům, aby nedocházelo k nadbytečným záborům cenné zemědělské půdy. Krajský úřad proto zpracoval databázi brownfields, která je propojena s mapovým serverem.

Je pravdou, že mnohé z těchto nemovitostí nejsou pro moderní výrobní provozy a obchodní prostory vhodné. Pro investory existuje nabídka rozvojových ploch, tzv. greenfields. Tyto plochy jsou v různém stádiu připravenosti i obsazenosti, a proto je třeba navázat kontakt s vlastníkem či provozovatelem příslušné rozvojové plochy.

Mimo webové aplikace jsou k dispozici také tištěné katalogy brownfields a greenfields a na regionálním televizním kanálu jsou vysílány televizní spoty dané téma.

Ke zvýšení informovanosti a zlepšení komunikace mezi tvůrci a účastníky inovačního prostředí byl zřízen Informační portál Libereckého kraje pro inovace na adrese. Součástí portálu je i Technologický profil Libereckého kraje, který obsahuje aktuální statistická data z oblasti ekonomiky, trhu práce, lidských zdrojů, výzkumu a vývoje, který byl cenným přínosem pro tuto bakalářskou práci.

Na tomto místě je třeba zdůraznit velké úspěchy, kterých dosáhly při čerpání strukturálních fondů EU instituce zabývající se v Libereckém kraji vědou a výzkumem profesně. Technická univerzita v Liberci uspěla se svým projektem Centra pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace, univerzitního výzkumného pracoviště, které bude svým personálním a přístrojovým vybavením dlouhodobě podporovat inovační aktivity průmyslu v regionu. Je zaměřeno na přípravu a aplikaci nových materiálů, zejména nanomateriálů, a na pokročilé strojírenské konstrukce a technologie.

Z prostředků EU bylo vybudováno i výzkumně-vývojové centrum společnosti Elmarco, s. r. o., společnosti, která vyrábí a prodává zařízení na výrobu nanovláknenného materiálu v průmyslovém měřítku, společnost Membrain, s. r. o., ze Stráže pod Ralskem, která svou činnost zaměřuje na základní a aplikovaný výzkum a další inovační aktivity v oblasti membránových procesů, realizuje projekt Membránového inovačního centra, Výzkumný ústav textilních strojů, a. s., je nositelem projektu Centra rozvoje strojírenského výzkumu v Liberci.

Co se týče možných prognóz budoucího vývoje, připadají na mysl dvě možné varianty:

Mírnější varianta počítá de facto se zachováním současného stavu. Tedy vztahováno k posledním známým ukazatelům trhu práce (k 31.1.2011 bylo 10 058 uchazečů a jen 434 volných míst). Veškeré sezónní vlivy by se během roku mohly více méně vyrušit: jarní oživení (-), prázdninové nárůsty absolventů (+), učitelů (+), nižší umístovací aktivita matek s dětmi (+), podzimní snižování veškeré prázdninové nezaměstnanosti (-) a nakonec sezónní nárůst na konci roku (+).

Pesimističtější varianta počítá s tím, že krize se bude dále prohlubovat a bude zasahovat další zaměstnanecké subjekty a osoby samostatně výdělečně činné. Kupní síla širokých vrstev obyvatelstva se bude nadále ztenčovat a státní rozpočet bude stále více zatěžován náklady na sociální dávky.

8 Závěr

Cílem bakalářské práce byla analýza nezaměstnanosti po ekonomické krizi na příkladu největších zaměstnavatelů Libereckého kraje.

Práce je vystavěna především na teoretických poznatcích, které se autorka snažila zpracovat výzkumnou činností - pomocí případové studie - do praxe. V konečné fázi došlo k hodnocení výsledků a cílů, které byly zmíněny v prvních kapitolách práce.

Autorka si v úvodu práce stanovila cíle, kam by měla bakalářská práce směřovat. Tyto cíle jsou i s možným řešením a popisem situace shrnuty právě v této závěrečné kapitole.

Důležitou část tvořila rešerše primárních a sekundárních zdrojů. Neméně důležitý byl i terénní výzkum, kdy byly rozeslány dotazníky největším zaměstnavatelům v Libereckém kraji a po té se autorka vypravila do terénu za účelem získání dalších primárních dat pro dokončení této práce.

Opěrnými body v teoretické části práce se staly práce: Blažka a Uhlíře (2002), Clavala (1998), Dvořáka (2009), Hendla (2005), Jírové (1999), Kuchaře (2007) a Lauka (2009). Velice důležité zdroje byly i statistické ročenky jednotlivých okresů za roky 2000 - 2010.

Práce byla vytvořena v hlavní fázi metodou analýzy a syntézy primárních a sekundárních zdrojů.

Při psaní bakalářské práce se naskytl jeden významný problém. Tímto problémem bylo informační embargo ze stran nejvýznamnějších zaměstnavatelů v Libereckém kraji a tudíž znemožnění přístupu k zásadním zdrojům informací, které by mohly ujasnit některé otázky a otevřít nové otázky týkající nezaměstnanosti v Libereckém kraji.

Statistické údaje, uvedené v předchozích tabulkách, byly získány z internetových portálů a podávají určitý ucelený náhled na vývoj nezaměstnanosti

v Libereckém kraji. Díky ekonomické krizi, která se dotkla sledovaného území od roku 2008, se poměry průmyslu výrazně změnily. Změny však začaly dříve.

Průmysl Libereckého kraje je koncentrován do průmyslových center, jako je Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa. Okres Semily v porovnání s těmito centry v průmyslové činnosti výrazně zaostává. Také periferie Libereckého kraje můžeme označit za hospodářsky slabé oblasti vykazující vysokou nezaměstnanost, nízkou intenzitu podnikatelských aktivit atd. Mezi ně patří i Frýdlantsko, Ralsko a západní část Českolipska.

Na zaměstnanost Libereckého kraje má významný vliv rozvoj a prosperita automobilového průmyslu především ve Škodě Auto a.s. v Mladé Boleslavi, kam dojíždí poměrně vysoké procento občanů Libereckého kraje.

V Libereckém kraji působí a prosperuje řada subdodavatelů, které se zaměřují na automobilový průmysl. Právě v něm figurují nejvýznamnější zaměstnavatelé v kraji. Práce se zaměřuje hlavně na firmy výrobního charakteru, nebo na firmy v sektoru služeb. Vybrány byly firmy s výrazným meziročním personálním pohybem a firmy, které mají velký vliv na zaměstnanost v jednotlivých okresech Libereckého kraje. Patří sem: Bombardier Transportation, Delphi Packard Electric, Fehrer Bohemia, Johnson Controls z okresu Česká Lípa; BTVplast, Cikautxo a Lucas Varity z okresu Jablonec nad Nisou; Benteler, Inteva, Denso Manufacturing z okresu Liberec a Cutisin, Grupo Antonin z okresu Semily.

Potenciální ohrožení v oblasti zaměstnanosti a trhu práce mohou přinést změny poptávky na domácích i zahraničních trzích ve sklářském a bižuterním průmyslu, textilním průmyslu a automobilovém průmyslu.

Z hlediska jednotlivých okresů vykazuje dlouhodobě nejvyšší míru registrované nezaměstnanosti okres Česká Lípa, což je následek úpadku největšího zaměstnavatele v okrese Crystalex. I u ostatních významných zaměstnavatelů došlo ke snižování počtu zaměstnanců např.: Delphi Packard Electric propustil v roce 2009 přes 1000 svých pracovníků.

Přes stoupající ukazatele míry nezaměstnanosti dříve patřil Liberecký kraj k regionům ČR s poměrně stabilním trhem práce založeným na rozmanitosti ekonomických oblastí (automobilový průmysl, potravinářský průmysl, výroba skla a bižuterie, textilní průmysl aj.). To se po roce 2008 změnilo, protože začal upadat tradiční průmysl (sklářství a textilní průmysl).

V otázce zaměstnanosti se v Libereckém kraji projevují určité protichůdné tendence. Pokračující restrukturalizace průmyslu způsobuje pokles počtu volných pracovních míst, ale zároveň v řadě hospodářských odvětví chybí kvalifikovaní pracovníci pro nově vzniklé firmy. Tento trend se odráží ve vyšší nezaměstnanosti absolventů škol, jejichž zaměření plně nerespektuje potřeby trhu. Problematické zůstává i nízké společenské a finanční ohodnocení tradičních řemeslných a zemědělských činností.

Ekonomická krize se nejvíce dotkla sklářského průmyslu v Jabloneckém a Českolipském okrese, kde se vyskytují i nejvýznamnější zaměstnavatelé v tomto oboru: Jablonex Group, Preciosa, Crystalex a Sklostroj Turnov. Jejich nejhorší bilanci dokládá velmi těžká situace tradičního českého průmyslového odvětví.

Zvláštní zmínku si zaslouží firma Crystalex, a.s. v Novém Boru, kde byl zpočátku vývoj ve firmě normální, ale zvrát nastal v září 2008, kdy majitelé podali návrh na vyhlášení konkurzu a v lednu 2009 došlo k hromadnému propouštění všech zaměstnanců a s tím spojené zastavení výroby. Tato jediná firma značně negativně ovlivnila celkovou bilanci vybrané skupiny firem.

Dalším příkladem může být podnik Preciosa, který má závody ve třech okresech Libereckého kraje, takže následky hromadného propouštění se podepsaly ve všech stejně.

I ostatní firmy byly postiženy vysokým poklesem stavu zaměstnanců a to jak ze sklářského tak automobilového průmyslu. V brzké době nelze očekávat návrat do původního stavu a naopak lze předpokládat, že nastane celá řada útlumových programů.

V důsledku ekonomické krize se nabídka volných pracovních míst ve všech okresech Libereckého kraje podstatně snížila. Nejvýrazněji se tato situace projevila na Liberecku a Semilsku, kde jsou nejvýznamnější zaměstnavatelé, zatímco na Českolipsku jen nepatrně. Výsledkem vývoje na trhu práce byl nárůst počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo.

Současná situace na trhu práce v Libereckém kraji by se dala shrnout tak, že zde existuje několik slabých stránek, které ovlivňují nezaměstnanost. Jde o existenci problémových mikroregionů, jak bylo zmíněno výše, kde je zastaralá a zanedbaná technická dopravní infrastruktura. V kraji se nachází velké množství nevyužívaných, zdevastovaných ploch a objektů tzv. brownfields, které zde působí jako stará ekologická zátěž a narušují ekologickou stabilitu krajiny. Dalším problémem je nově jednostranně zaměření průmyslové výroby na automobilový průmysl a nedostatečná podpora malého a středního podnikání. Pokud se tyto problémy podaří vyřešit, je tu možnost, že se ekonomika Libereckého kraje vzpamatuje a bude konkurence schopná. I když se Liberecký kraj řadí mezi kraje s nižší mírou nezaměstnanosti, patří nezaměstnanost k závažným problémům, se kterými se bude i v budoucnu potýkat.

9 Seznam zdrojů

9.1 Literární zdroje

1. BLAŽEK, J.; UHLÍŘ, D.: *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. Praha : Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.
2. CLAVAL, P.: *An Introduction to Regional Geography*. Wiley-Blackwell Publisher, Oxford. 1998. 320 s. ISBN 155786733X.
3. DVOŘÁK, L. *Analýza stavu a vývoje trhu práce v Libereckém kraji za rok 2008*. Liberec: Koordinační úřad práce v Liberci, 2009.
4. FLOUSEK, Jiří, HARTMANOVÁ, Olga, ŠTURSA, Jan a POTOCKI, Jacek, et al. *Krkonoše. Příroda, historie, život*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Miloš Uhlíř – Baset, 2007. 864 str. ISBN 80 86034-64-X.
5. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-7367-040-2
6. JÍROVÁ, H: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1.vyd. Praha: VŠE, 1999, 95 s. ISBN 80 7079-635-9.
7. KOTÝNKOVÁ, M.: *Trh práce na přelomu tisíciletí*. Oeconomia, 1. vyd., Praha, 2006. 256 s. ISBN 80-245-1149-5.
8. KUCHAR, P.: *Trh práce – sociologická analýza*, Karolinum, Praha, 2007. 183 s. ISBN 978 80-2461383-3.
9. LAUKO, V., KRIŽAN, F., GURŇÁK, D.: *Časovo-priestorové aspekty nezamestnanosti na Slovensku v procese ekonomickej transformácie a krízy*. In: Klímová V. (ed.): XII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Masarykova univerzita, Brno, 2009. 58-65 s. ISBN 978 80 210-4883-6.

10. MAREŠ, P., SIROVÁTKA T.: *Trh práce, nezaměstnanost a sociální politika*. Masarykova univerzita v Brně. Brno, 2003. 272 s. ISBN 80-210-3048-8.
11. PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Případová studie a metodika pro její sestavení*. Praha : Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR , 2008. 14 s. 112 ; Roč. 7, č. 7, příloha, 2008 , ISSN 1213-7057.
12. PRŮCHA, Jan.; WALTEROVÁ, Eliška.; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2001. 3. rozšířené a aktualizované vydání. 322 s. ISBN 80-7178-579-2.
13. ŠVEJNAR, J.: *Finanční krize a český trh práce – čekání na obrat*, IDEA, University of Michigan, 2010. 15 s.
14. WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. 1. vydání. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

9.2 Prameny

15. Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2008, MPSV, 2009
16. Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti MPSV ČR za prosince 2000 – 2010
17. Nezaměstnanost z územního hlediska na integrovaném portálu MPSV, MPSV, 2000 - 2010
18. Roční zprávy Úřadů práce v České Lípě, 2007 - 2010, MPSV, 2011
19. Roční zprávy Úřadů práce v Jablonci nad Nisou, 2007 - 2010, MPSV, 2011
20. Roční zprávy Úřadů práce v Liberci, 2007 - 2010, MPSV, 2011
21. Roční zprávy Úřadů práce v Semilech, 2007 - 2010, MPSV, 2011
22. Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001 a 2011, ČSÚ, 2011

9.3 Internetové zdroje

23. *Aktuálně.cz : Krize v Česku udeřila nejtvrději na Liberecko* [online]. Změněno 16.3. 2009. Dostupné z: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-vcesku/clanek.phtml?id=631872>>. [cit. 2012-06-07].

24. *Analýza trhu práce – obsah* [online]. Změněno 17. 3. 2009. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/BF00319F58/\\$File/311108ao6.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/BF00319F58/$File/311108ao6.pdf)>. [cit. 2012-06-07].

25. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2001*. Změněno: 1.3.2001. Dostupné z: <http://www.czso.cz/kraje/li/zdroj/krajvcis/nabidpub/2004/publ/5117/data/cz/start_cz.htm>. [cit. 2012-06-07].

26. *Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2011*. Změněno: 3.2. 2011. Dostupné z: <http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/o_scitani>. [cit. 2012-06-07].

27. *Český statistický úřad Liberecký kraj* [online]. 2009 [cit. 2012-06-07]. Aktuální informace ČSÚ Liberecký kraj. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/home>>.

28. *Český statistický úřad: Liberec, úvodní stránka* [online]. Změněno 7.4. 2009. Dostupné z:

a) <<http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/kraj>>;

b) <http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/okresy_n>.

c) <http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/090409_nezam>;

d) <http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/090414_mezikrajo8>. [cit. 2012-06-07].

29. *Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí* [online]. Dostupné z:
a) <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/ceska_lipa/zprava_o_situaci_na_trhu_prace>;
b) <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/jablonec_nad_nisou/statistiky>;
c) <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/liberec/statistiky>>;
d) <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/lbk/kop/semily/zpravy_o_situaci_na_trhu_prace>. [cit. 2012-06-07].
30. *Liberecký kraj - Obecné informace* [online]. Změněno 2.4. 2009. Dostupné z: <<http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=22>>. [cit. 2012-06-07].
31. *Měšec* [online]. Nezaměstnanost. Změněno 2012. Dostupné z: <<http://www.mesec.cz/dane/ekonomika/pruvodce/nezamestnanost/>>. [cit. 2012-06-07].
32. *Ministerstvo vnitra České republiky: Počty obyvatel v obcích* [online]. Změněno 2.4. 2009. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistikypocty-obyvatel-v-obcich.aspx>>. [cit. 2012-06-07].
33. *OP Lidské zdroje a zaměstnanost, ESF v ČR* [online]. Změněno 11.2. 2009. Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>. [cit. 2012-06-07].
34. *Peníze: Jak se vyvíjejí v Česku mzdy a nezaměstnanost* [online]. Změněno 11.2. 2009. Dostupné z: <<http://www.penize.cz/interaktivni-grafiky/59244-jak-se-vyvijejí-v-cesku-mzdy-a-nezamestnanost>>. [cit. 2012-06-07].
35. *Portál Regionálních Informačních Servisů: trh práce v okresech* [online]. Změněno 2.4. 2011. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/okresy/hospodarske-prostredi/trh-prace/>>. [cit. 2012-06-07].
36. *Slovníček pojmů* [online]. Změněno 11.2. 2009. Dostupné z: <<http://www.rada-severovychod.cz/slovnicek-pojmu>>. [cit. 2012-06-07].

37. *Zvědavec* [online]. Radim Lhoták: Kritická analýza trhu a ekonomické krize. Změněno 11.1. 2011. Dostupné z: <<http://www.zvedavec.org/komentare/2011/01/4151-kriticka-analyza-trhu-a-ekonomicke-krize.htm>>. [cit. 2012-06-07].

10 Seznam příloh

Příloha č. 1 - Vzor dotazníkového šetření

Příloha č. 2 - Mapa rozvojových os Libereckého kraje

Příloha č. 3 - Míra nezaměstnanosti v obcích Libereckého kraje 2006 - 2020

Příloha č. 4 - Klasifikace pracovních míst

Příloha č. 1 - Vzor dotazníkového šetření

DOTAZNÍK: Výzkum na trhu práce – vztah nabídky/poptávky,
zaměstnanost/ nezaměstnanost

Tento dotazník zjišťuje názory zaměstnavatelů na to, jaké znalosti, schopnosti a dovednosti by měli mít jejich pracovníci. Dále zjišťuje primární důvody k propouštění nebo přijímání zaměstnanců po ekonomické krizi.

Výsledky šetření budou použity v bakalářské práci na téma "Analýza situace na trhu práce po ekonomické krizi na příkladu největších zaměstnavatelů v Libereckém kraji" pro Technickou univerzitu v Liberci - Přírodovědně-humanitní a pedagogickou fakultu - Katedru geografie - Obor Aplikovaná geografie.

Děkuji Vám, že dotazník vyplníte v elektronické podobě a zašlete mi ho e-mailem.

V případě jakýchkoli nejasností neváhejte kontaktovat Janu Oršulíkovou (605 214 566, janazita@centrum.cz). Poštovní adresa je: Malá 526, Liberec XXV - Vesec, 46312.

1.) Identifikace zaměstnavatele

1. Název firmy:

2. Adresa firmy:

3. Dotazník vyplnil/a: Jméno:

Postavení v organizaci:

5. Hlavní činnost firmy:

6. Velikost firmy (uved'te písmeno z následujících možností):

c: 100-499; **d:** 500- 999; **e:** 1000-1499; **f:** 1500-1999, nad 2000 pracovníků

7. Jaká je struktura současná pracovníků vaší firmy podle vzdělání a jaký by byl ideální stav (Vyjádřete v % tak, aby součet byl 100%):

	Realita	Ideální stav	
Se ZŠ a bez vzdělání			Se ZŠ a bez vzdělání
Vyučení (SOU)			Vyučení (SOU)
Středoškolské (s maturitou)			Středoškolské (s maturitou)
Pomaturitní + Vyšší odborné (VOŠ)			Pomaturitní + Vyšší odborné (VOŠ)
Vysokoškolské			Vysokoškolské

1.) Co hledají zaměstnavatelé?

8. Jakou důležitost přikládáte dále uvedeným znalostem, dovednostem a schopnostem (= klíčovým dovednostem) pracovníků? (Důležitost vlastností se hodnotí stupnicí: **1** = zcela nezbytné; **2** = velmi důležité; **3** = důležité; **4** = méně důležité; **5** = vůbec nepotřebují)

Znalosti, dovednosti, schopnosti zaměstnanců	Důležitost vlastností (hodnocení 1 až 5)				
	ZŠ	SOU	SOŠ	VOŠ	VŠ
Komunikační schopnosti (ústní a písem.projev)					
Čtení a porozumění pracovním instrukcím					
Zběhllost v cizích jazycích					
Práce s čísly při pracovním uplatnění					
Schopnost rozhodovat se					
Schopnost řešit problém					
Nést zodpovědnost					
Adaptabilita a flexibilita					
Schopnost týmové práce					
Schopnost vést					
Ochota učit se					
Zběhllost v používání výpočetní techniky					
Zběhllost v zacházení s informacemi					

9. Při přijímání nových pracovníků kladete důraz na: *(Vyjádřete v % tak, aby součet dával 100 %.):*

Klíčové dovednosti (viz výše) %

Profesní dovednosti %

doplňující informace

10. Mohl/a byste se, prosím, pokusit určit obory vzdělání (nejen z odvětví, ve kterém působíte), po kterých bude na trhu práce poptávka v dalších letech?

Obor	
Důvody	
Obor	
Důvody	
Obor	
Důvody	
Obor	
Důvody	

3.) Vliv ekonomická krize

16. Pociťovali jste v důsledku ekonomické situace v roce 2009 problémy s přijímáním nových pracovníků nebo s odchody vašich pracovníků?:

17. Očekáváte do budoucna nějaké problémy s přijímáním nových pracovníků nebo s odchody vašich pracovníků ke konkurenci?:

18. Jak se Vás dotkla ekonomická krize?:

19. Došlo během ekonomické krize (2008-2009) ke snížení stavu zaměstnanců?
(Napište ano nebo ne):

20. Na základě jakých kritérií jste vybírali lidi k propuštění?

- ☐ Nedostatečná kvalifikace
- ☐ Zkušební doba
- ☐ Věk
- ☐ Dle neprosperujících sektorů
- ☐ Osobní postoj
- ☐ Jiný:

21. Uveďte, jaké nástroje podpory v souvislosti se zaměstnáváním osob využívá Váš podnik:

Co Vám pomohlo krizi překonat?

22. Jak bývá realizováno vzdělávání pracovníků? (Vyberte jednu nebo více možností.):

- ☐ Vlastními silami
- ☐ Pomocí jiné organizace v našich prostorách
- ☐ Pomocí jiné organizace v jejich prostorách

23. Jak bylo vzdělávání financováno? (Vyberte jednu nebo více možností.):

- ☐ Úřadem práce
- ☐ Z vlastních zdrojů
- ☐ Z příspěvků jiných organizací

24. Jaké máte zkušenosti se spoluprací s úřadem práce při čerpání příspěvků? (Vyberte jednu nebo více možností.):

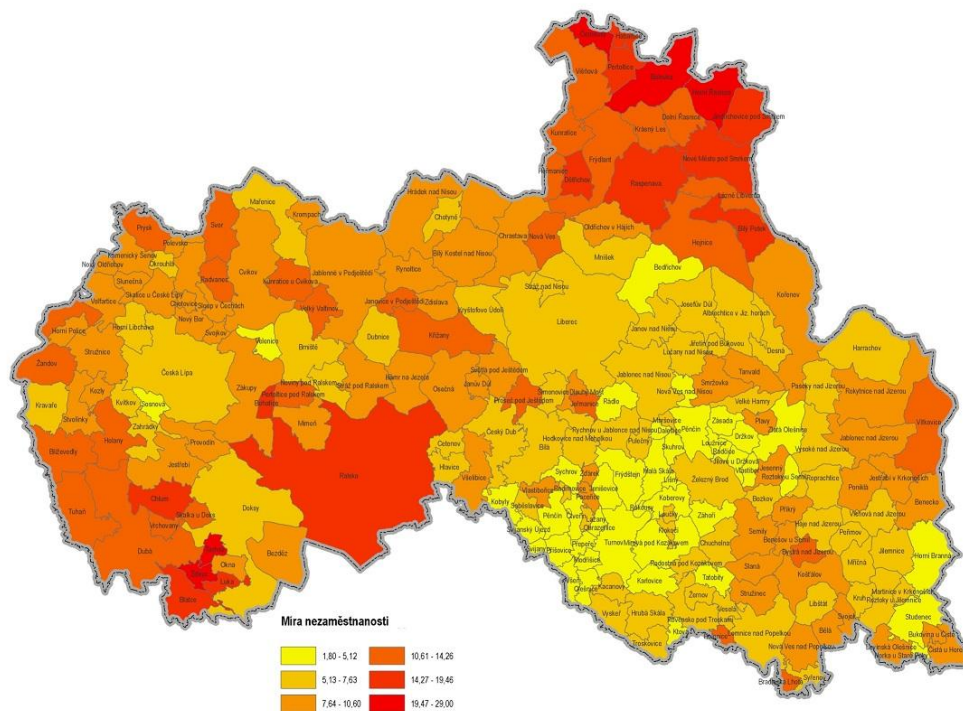
- ☐ Pracovníci úřadu práce poskytli přesné a kompletní informace a servis.
- ☐ Pracovníci úřadu práce se snažili ochotně poskytnout informace a servis, ale bylo vidět, že nemají s touto situací zkušenosti.
- ☐ Pracovníci úřadu práce se snažili poskytnout informace, ale trvalo to dlouho a úředníci nebyli dostatečně informováni.
- ☐ Pracovníci úřadu práce neměli zájem s námi spolupracovat.
- ☐ Žádné, příspěvky jsme nečerpali.

Obrázek 9: Územní rozvoj Libereckého kraje v roce 2011

Příloha č. 3 - Míra nezaměstnanosti v obcích Libereckého kraje

Obrázek 10: Míra nezaměstnanosti dle Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020

Zdroj 27: GIS LB kraje

Příloha č. 4 - Klasifikace pracovních míst

Tabulka 9: Klasifikace pracovních míst dle hl. třídy KZAM

KZAM
Tř. 1 – zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci
Tř. 2 – vědečtí a duševní pracovníci
Tř. 3 – techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí prac.
Tř. 4 – nižší administrativní pracovníci
Tř. 5 – provozní pracovníci ve službách a obchodě
Tř. 6 – kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví
Tř. 7 – řemeslníci a výrobci, zpracovatelé, opraváři
Tř. 8 – obsluha strojů a zařízení
Tř. 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Zdroj 28: ispv.cz

Tabulka 10: Klasifikace pracovních míst dle CZ – NACE

KZAM
A – Zemědělství, lesnictví, rybářství
B – Těžba, dobývání
C – Zpracovatelský průmysl
D – Výroba elektřiny, plynu, tepla
E – Zásobování vodou, odpadní vody, odpady
F – Stavebnictví
G – Obchod, opravy spotřebičů, mot. vozidel
H – Doprava a skladování
I – Ubytování, stravování a pohostinství
J – Informace a komunikace
K – Peněžnictví a pojišřovnictví
L – Nemovitosti
M – Věda, výzkum, technika
N – Administrativa
O – Veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení
P – Vzdělávání
Q – Zdravotní a sociální péče
R – Kultura, zábava, rekreace
S – Ostatní činnosti
T – Domácnosti zaměstnávající personál
U – Exteritoriální organizace a instituce

Zdroj 29: ispv.cz